

Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg

Dato: 15-11-2016
Enhed: Primær Sundhed, Ældrepoli-
itik og Jura
Sagsbeh.: DEPTBH
Sagsnr.: 1609704
Dok. nr.: 205547

Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg har den 18. oktober 2016 stillet følgende spørgsmål nr. 76 (Alm. del) til sundheds- og ældreministeren, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Merete Riisager (LA).

Spørgsmål nr. 76:

"Vil ministeren oplyse, hvilke sundhedsmæssige fordele drengebørn høster ved at få skåret forhuden af?"

Svar:

Jeg kan oplyse, at Sundhedsstyrelsen i 2013 foretog en undersøgelse af omskæring i Danmark, som resulterede i notatet "Omskæring af drenge".

Af Sundhedsstyrelsens undersøgelse fremgår følgende i forhold til helbredsmæssige fordele ved omskæring, som jeg kan henholde mig til:

"Omskæring kan være nødvendigt af helbredsmæssige årsager som f.eks. forhudsfor-
snævring, hvor forhuden ikke kan trækkes tilbage over penishovedet, hvilket indebæ-
rer større risiko for infektion.

Det er omdiskuteret, om omskæring herudover kan have nogle sundhedsmæssige fordele. Det skal ses i lyset af, hvor mange raske drengebørn, der skal omskæres for at opnå et positivt helbredsresultat. Nogle af de undersøgelser, som underbygger de positive resultater af omskæring af drengebørn, er foretaget i Afrika, hvor de sundhedsmæssige forhold er væsentlige anderledes end i vesten.

De dokumenterede helbredsmæssige fordele:

Nedsat risiko for urinvejsinfektioner: Drenge, som er omskåret i spædbarnsalderen, har færre tilfælde af urinvejsinfektioner end drenge, som ikke er omskåret. Hyppig-
heden af urinvejsinfektioner hos små drenge er dog lav.

Nedsat risiko for peniskræft: Studier tyder på at peniskræft er mindre udbredt hos omskårede mænd. Peniskræft er en generelt en sjælden sygdom.

Nedsat risiko for kønssygdomme: Omskårne mænd kan have en lavere risiko for visse kønssygdomme, såsom HIV. WHO (World Health Organization) har udmeldt, at der er evidens for, at mandlig omskæring reducerer risikoen for HIV hos heteroseksuelle mænd med ca. 60 %. Derfor anbefaler WHO, at mandlig omskæring bør overvejes som en effektiv intervention mod HIV, som beskyttelse/forebyggelse i lande og regi-
oner med heteroseksuelle epidemier, som f.eks. visse områder i Afrika. WHO under-
streger, at mandlig omskæring kun delvis beskytter mod HIV og derfor kun er ét ele-
ment i den samlede forebyggelse.

For så vidt angår urinvejsinfektioner, er hyppigheden i Danmark så lav, at der ikke er grundlag for generelt at omskære drengebørn af den årsag. Peniskræft er en meget sjælden sygdom, og derfor vil der skulle omskæres uforholdsmæssigt mange drengebørn, før et tilfælde af peniskræft kunne forebygges. Kønssygdomsproblematikken er adresseret af WHO, men de forhold, hvorunder de anbefaler omskæring, er meget forskellige fra vestlige forhold som i Danmark. Anbefalingen vedrører også voksne mænd. Sundhedsstyrelsen kan oplyse, at ingen af de store medicinske organisationer i vesten anbefaler rutinemæssig omskæring af raske drengebørn.”

Med venlig hilsen

Sophie Løhde / Trine Berner Hansen

Kirkeudvalget har ved brev af 1. november 2017 (KIU alm. del – spørgsmål 8) bedt om min besvarelse af spørgsmål:

"Ministeren bedes kommentere henvendelse af 23. oktober 2017 fra Intact Denmark vedr. afvikling af traditionen for omskæring af drengebørn jf. KIU alm. del – bilag 5 "

Svar:

Til brug for besvarelsen af spørgsmålet har Kirkeministeriet indhentet svarbidrag fra Sundheds- og Ældreministeriet.

Sundheds- og Ældreministeriet har i den forbindelse oplyst følgende:

"Det følger af autorisationslovens § 17, at en autoriseret sundhedsperson er forpligtet til at udvise omsorg og samvittighedsfuldhed under udøvelsen af sin virksomhed.

Som ved andre operative indgreb skal omskæring af drenge derfor ske under iagttagelse af denne forpligtelse.

Sundhedsstyrelsen har med vejledning nr. 9199 af 2. april 2014 om omskæring af drenge fastsat faglige retningslinjer for en række forhold i relation til omskæring, som bidrager til at udfylde normen for omhu og samvittighedsfuldhed som udtrykt i autorisationslovens § 17.

Der er bl.a. i vejledningen krav om, at indgrebet foretages af en læge eller dennes medhjælp, samt krav til hygiejneforhold, journalføring og smertelindring. Kravene skal sikre, at lægen overholder sin pligt til at handle med omhu og samvittighedsfuldhed.

Sundhedsstyrelsen har i 2013 lavet en undersøgelse om omskæring i Danmark, for blandt andet at skabe et overblik over omfanget af eventuelle sundhedsmæssige problemer, der er forbundet med rituel omskæring. Undersøgelsen resulterede i notatet "Omskæring af drenge".

Sundhedsstyrelsen har i undersøgelsen vurderet, at der ikke er tilstrækkelig sundhedsfaglig dokumentation til generelt at anbefale omskæring af drengebørn. Samtidig vurderer styrelsen, at der ikke er sådanne risici ved indgrebet, når det foretages korrekt og af kompetente læger, at styrelsen finder anledning til at anbefale et forbud mod rituel omskæring af drengebørn.

Det er regeringens holdning, at omskæringer af drenge, der følger Sundhedsstyrelsens vejledning om omskæring, ikke bør forbydes.

Frederiksholms Kanal 21
1220 København K
www.km.dk

Telefon 3392 3390
Telefax 3392 3913
e-post km@km.dk

Dokument nr.: 144977/17

Dette dokumentnr. bedes oplyst ved henvendelse til Kirkeministeriet

Dato: 29. november 2017

Det kan endvidere supplerende oplyses, at der den 1. januar 2017 trådte en bekendtgørelse i kraft, som pålægger læger at foretage anmeldelse af omskæringer til Landspatientregisteret uanset, hvor omskæringen har fundet sted (fx i eget hjem). Tidligere har der ikke foreligget en pligt til at anmelde omskæringer udført uden for private sygehuse og klinikker. Endvidere blev straffebestemmelsen for overtrædelse af anmeldelsesforpligtelsen udvidet, således at både den læge og den sygehus- eller klinikejer, som overtræder anmeldelsesforpligtelsen, kan straffes med bøde."

Dokument nr.: 144977/17

Side 2

Jeg kan i det hele henholde mig til Sundheds- og Ældreministeriets svar.

Mette Bock

/ Christian Stigel

fuldmægtig

Folketingets Kirkeudvalg
lov@ft.dk

Kirkeministeriet

Kirkeudvalget har ved brev af 15. november 2017 (KIU alm. del – spørgsmål 10) bedt om min besvarelse af spørgsmål:

"Vil ministeren kommentere henvendelse af 15. november 2017 fra Det Jødiske Samfund i Danmark vedr. det jødiske omskæringsritual, jf. KIU alm. del – bilag 10"

Svar:

Jeg kan henholde til mit svar af den 29. november 2017 på kirkeudvalgets spørgsmål 8 (KIU alm. del – spørgsmål 8).

Frederiksholms Kanal 21
1220 København K
www.km.dk

Telefon 3392 3390
Telefax 3392 3913
e-post km@km.dk

Dokument nr.: 145625/17

Dette dokumentnr. bedes oplyst ved
henvendelse til Kirkeministeriet

Dato: 30. november 2017

Mette Bock

/ Christian Stigel
fuldmægtig

Folketingets Kirkeudvalg
lov@ft.dk

Kirkeministeriet

Kirkeudvalget har ved brev af 21. november 2017 (KIU alm. del – spørgsmål 11) bedt om min besvarelse af spørgsmål:

"Ministeren bedes kommentere henvendelse af 16. november 2017 fra CircumInfo.dk vedr. rituel drengeomskæring, jf. KIU alm. del – bilag 11"

Svar:

Jeg kan henholde til mit svar af den 29. november 2017 på kirkeudvalgets spørgsmål 8 (KIU alm. del – spørgsmål 8).

Mette Bock

/ Christian Stigel
fuldmægtig

Frederiksholms Kanal 21
1220 København K
www.km.dk

Telefon 3392 3390
Telefax 3392 3913
e-post km@km.dk

Dokument nr.: 145671/17

Dette dokumentnr. bedes oplyst ved henvendelse til Kirkeministeriet

Dato: 30. november 2017

Kirkeudvalget har ved brev af 4. december 2017 (KIU alm. del – spørgsmål 15) bedt om min besvarelse af spørgsmål:

"Kan ministeren redegøre for, om rituel omskæring af umyndige drengebørn falder ind under grundlovens bestemmelser om religionsfrihed?"

Svar:

Til brug for besvarelsen af spørgsmålet har Kirkeministeriet indhentet svarbidrag fra Justitsministeriet.

Justitsministeriet har i den forbindelse oplyst følgende:

"Justitsministeriet kan generelt oplyse, at grundlovens § 67, der beskytter religionsfriheden, har følgende ordlyd:

"§ 67. Borgerne har ret til at forene sig i samfund for at dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning, dog at intet læres eller foretages, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden."

Det antages i den statsretlige litteratur, at bestemmelsen, selv om den efter sin ordlyd alene omfatter foreninger, også beskytter den individuelle adgang til gudsdyrkelse, jf. Poul Andersen, Dansk Statsforfatningsret (1954), s. 632, Henrik Zahle, Menneskerettigheder, Dansk Forfatningsret 3, 3. udgave (2003), side 156, og Jens Peter Christensen m.fl., Grundloven med kommentarer (2015), side 408.

Anvendelsesområdet for § 67 er som nævnt "gudsdyrkelsen", og bestemmelsen omfatter først og fremmest de egentlige rituelle kultiske handlinger, såsom forkyndelse, bøn, gudstjeneste, dåb m.v., jf. bl.a. Alf Ross, Dansk Statsforfatningsret, 3. udgave ved Ole Espersen (1980), side 754, og Jens Peter Christensen, a.st., side 407.

Det har i den statsretlige litteratur været drøftet, om også handlinger, som ikke vedrører selve gudsdyrkelsen, men som har et vist religiøst præg, er omfattet af bestemmelsen i grundlovens § 67. Poul Andersen antager, at en virksomhed kan være omfattet, hvis den er nært knyttet til gudsdyrkelsen, jf. a.st., side 633. Som eksempel herpå nævnes opførelse af kirker, ansættelse af præster og oprettelse af præsteskoler. Alf Ross antager derimod, at foreninger til opførelse af kirker, uddannelse af præster og missionærer falder uden for beskyttelsen efter grundlovens § 67, fordi disse foreningers øjemed ikke er gudsdyrkelse, jf. a.st., side 754.

Det kan ikke afvises, at omskæring af drengebørn, der er religiøst begrundet, kan have en så nær sammenhæng med den egentlige

Frederiksholms Kanal 21
1220 København K
www.km.dk

Telefon 3392 3390
Telefax 3392 3913
e-post km@km.dk

Dokument nr.: 158339/17

Dette dokumentnr. bedes oplyst ved
henvendelse til Kirkeministeriet

Dato: 22. december 2017

gudsdyrkelse, at handlingen omfattes af retten til at "dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning", jf. grundlovens § 67, 1. led.

Dokument nr.: 158339/17

Side 2

Grundlovens § 67, 2. led, indeholder den begrænsning for religionsfriheden, at den ikke beskytter gudsdyrkelse, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden. Det antages i den forbindelse, at lovgivningsmagten er overladt et vidt skøn til at bestemme de grænser, der følger af hensynet til sædeligheden eller den offentlige orden, jf. Max Sørensen, Statsforfatningsret, 2. udgave ved Peter Germer (1973), side 374."

Jeg kan i det hele henholde mig til Justitsministeriets svar.

Mette Bock

/ Christian Stigel
fuldmægtig

Folketingets Kirkeudvalg
lov@ft.dk

Kirkeministeriet

Kirkeudvalget har ved brev af 30. januar 2018 (KIU alm. del – spørgsmål 18) bedt om min besvarelse af spørgsmål:

"Ministeren bedes kommentere henvendelse af 29. januar 2018 fra Det Jødiske Samfund i Danmark vedr. omskæring af drengebørn, jf. KIU alm. del – bilag 23."

Svar:

Jeg har noteret mig synspunkterne i henvendelse af 29. januar 2018 fra Det Jødiske Samfund i Danmark vedr. omskæring af drengebørn, jf. KIU alm. del – bilag 23.

Jeg kan i øvrigt henvise til mit svar af 22. december 2017 på Kirkeudvalgets spørgsmål 15 (Svar på KIU alm. del – spørgsmål 15).

Mette Bock

/ Christian Stigel
fuldmægtig

Frederiksholms Kanal 21
1220 København K
www.km.dk

Telefon 3392 3390
Telefax 3392 3913
e-post km@km.dk

Dokument nr.: 15067/18

Dette dokumentnr. bedes oplyst ved
henvendelse til Kirkeministeriet

Dato: 22. februar 2018

Folketinget
Kirkeudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 26. marts 2018
Kontor: Statsrets- og Menneske-
retskontoret
Sagsbeh: Morten Holland Heide
Sagsnr.: 2018-0032/11-0001
Dok.: 673820

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 24 (Alm. del), som Folketingets Kirkeudvalg har stillet til justitsministeren den 28. februar 2018. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karen J. Klint (S).

Søren Pape Poulsen

/

Caroline Østergaard Nielsen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 24 (Alm. del) fra Folketingets Kirkeudvalg:

”Det jødiske samfund i Danmark har i flere århundrede – og dermed også før Grundlovens vedtagelse i 1849 – praktiseret det for dem helt afgørende religiøse ritual med omskæring af drengebørn få dage efter fødsel. Ministeren bedes oplyse, i hvilket omfang dette ritual fortsat vurderes at være beskyttet af Grundlovens bestemmelser om religionsfrihed. Vurderes det, at det jødiske ritual er omfattet Grundlovens bestemmelser, bedes ministeren vurdere, hvorvidt ritualet er omfattet af ordlyden om ”sædeligheden og den offentlige orden” i Grundlovens § 67. Endelig bedes ministeren vurdere, hvorvidt der retligt set er grundlag for, med henvisning til Grundlovens § 67, at gøre indgreb i det jødiske ritual om omskæring af drengebørn.”

Svar:

Grundlovens § 67 har følgende ordlyd:

”Borgerne har ret til at forene sig i samfund for at dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning, dog at intet læres eller foretages, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden.”

Som det fremgår af kirkeministerens besvarelse af 22. december 2018 af spørgsmål nr. 15 (Alm. del) fra Folketingets Kirkeudvalg, kan det efter Justitsministeriets opfattelse ikke afvises, at religiøst begrundet omskæring af drengebørn er omfattet af retten ifølge grundlovens § 67, 1. led, til at ”dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning”. Der henvises herom til den nævnte besvarelse.

Religionsfriheden efter grundlovens § 67 er ikke ubegrænset, idet lovgivningsmagten er indrømmet en adgang til at fastsætte de rammer for religionsfriheden, som hensynet til sædeligheden eller den offentlige orden tilsiger, jf. § 67, 2. led.

Lovgivningsmagten er dermed ikke afskåret fra at gennemføre lovgivning, der berører gudsdyrkelse, når lovgivningen ikke har til hensigt at modvirke den berørte gudsdyrkelse, men er begrundet i varetagelsen af andre hensyn (til beskyttelse af sædeligheden eller den offentlige orden). Lovgivningsmagten må i den forbindelse antages at være overladt et vidt skøn. Det kan dog ikke udelukkes, at der konkret vil kunne være et sådant misforhold mellem de forfulgte interesser og indgrebets betydning for borgernes gudsdyrkelse, at også en sådan lovgivning vil kunne være i strid med grundlovens §

67, om end domstolene utvivlsomt vil overlade lovgivningsmagten et ganske betydeligt spillerum. Der henvises til Jens Peter Christensen m.fl., Grundloven med kommentarer, 1. udgave (2015), side 408 f.

Grundlovens § 67 indebærer omvendt, at statsmagten er afskåret fra at gribe ind over for borgernes gudsdyrkelse i tilslutning til religiøse samfund, hvis denne indgriben – alene – er begrundet i en afstandtagen fra den pågældende trosretning som sådan.

Efter Justitsministeriets opfattelse kan det ikke afvises, at lovgivningsmagten – hvis der måtte være et politisk ønske herom – inden for rammerne af grundlovens § 67 vil kunne indføre begrænsninger i adgangen til at lade drengebørn omskære, forudsat at dette ikke er begrundet i en afstandtagen fra den pågældende trosretning, men i et sagligt hensyn til at beskytte barnet. Den endelige vurdering vil bl.a. afhænge af, hvilken begrænsning der er tale om, og hvad den nærmere begrundelse herfor måtte være.

Det bemærkes, at det også vil skulle vurderes, om eventuelle begrænsninger i adgangen til at lade drengebørn omskære vil kunne gennemføres inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser, herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 9 om ret til religionsfrihed.

Kirkeministeriet

Folketingets Kirkeudvalg
lov@ft.dk

Kirkeudvalget har ved brev af 4. december 2017 (KIU alm. del - spørgsmål 15) bedt om min besvarelse af spørgsmål:

"Kan ministeren redegøre for, om rituel omskæring af umyndige drengebørn falder ind under grundlovens bestemmelser om religionsfrihed?"

Svar:

Til brug for besvarelsen af spørgsmålet har Kirkeministeriet indhentet svarbidrag fra Justitsministeriet.

Justitsministeriet har i den forbindelse oplyst følgende:

"Justitsministeriet kan generelt oplyse, at grundlovens § 67, der beskytter religionsfriheden, har følgende ordlyd:

"§ 67. Borgerne har ret til at forene sig i samfund for at dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning, dog at intet læres eller foretages, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden."

Det antages i den statsretlige litteratur, at bestemmelsen, selv om den efter sin ordlyd alene omfatter foreninger, også beskytter den individuelle adgang til gudsdyrkelse, jf. Poul Andersen, Dansk Statsforfatningsret (1954), s. 632, Henrik Zahle, Menneskerettigheder, Dansk Forfatningsret 3, 3. udgave (2003), side 156, og Jens Peter Christensen m.fl., Grundloven med kommentarer (2015), side 408.

Anvendelsesområdet for § 67 er som nævnt "gudsdyrkelsen", og bestemmelsen omfatter først og fremmest de egentlige rituelle kultiske handlinger, såsom forkyndelse, bøn, gudstjeneste, dåb m.v., jf. bl.a. Alf Ross, Dansk Statsforfatningsret, 3. udgave ved Ole Espersen (1980), side 754, og Jens Peter Christensen, a.st., side 407.

Det har i den statsretlige litteratur været drøftet, om også handlinger, som ikke vedrører selve gudsdyrkelsen, men som har et vist religiøst præg, er omfattet af bestemmelsen i grundlovens § 67. Poul Andersen antager, at en virksomhed kan være omfattet, hvis den er nært knyttet til gudsdyrkelsen, jf. a.st., side 633. Som eksempel herpå nævnes opførelse af kirker, ansættelse af præster og oprettelse af præsteskoler. Alf Ross antager derimod, at foreninger til opførelse af kirker, uddannelse af præster og missionærer falder uden for beskyttelsen efter grundlovens § 67, fordi disse foreningers øjemed ikke er gudsdyrkelse, jf. a.st., side 754.

Det kan ikke afvises, at omskæring af drengebørn, der er religiøst begrundet, kan have en så nær sammenhæng med den egentlige

Frederiksholms Kanal 21
1220 København K
www.km.dk

Telefon 3392 3390
Telefax 3392 3913
e-post km@km.dk

Dokument nr. 158339/17

Dette dokument er bedes oplyst ved
henvisning til Kirkeudvalget

Dato: 22. december 2017

gudsdyrkelse, at handlingen omfattes af retten til at "dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning", jf. grundlovens § 67, 1. led.

Dokument nr.: 158339/17
Side 2

Grundlovens § 67, 2. led, indeholder den begrænsning for religionsfriheden, at den ikke beskytter gudsdyrkelse, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden. Det antages i den forbindelse, at lovgivningsmagten er overladt et vidt skøn til at bestemme de grænser, der følger af hensynet til sædeligheden eller den offentlige orden, jf. Max Sørensen, Statsforfatningsret, 2. udgave ved Peter Germer (1973), side 374. "

Jeg kan i det hele henholde mig til Justitsministeriets svar.

Mette Bock

/ Christian Stigel
fuldmægtig

Folketinget
Kirkeudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 26. marts 2018
Kontor: Statsrets- og Menneske-
retskontoret
Sagsbeh: Morten Holland Heide
Sagsnr.: 2018-0032/11-0001
Dok.: 673820

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 24 (Alm. del), som Folketingets Kirkeudvalg har stillet til justitsministeren den 28. februar 2018. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karen J. Klint (S).

Søren Pape Poulsen

Caroline Østergaard Nielsen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 24 (Alm. del) fra Folketingets Kirkeudvalg:

”Det jødiske samfund i Danmark har i flere århundrede – og dermed også før Grundlovens vedtagelse i 1849 – praktiseret det for dem helt afgørende religiøse ritual med omskæring af drengebørn få dage efter fødsel. Ministeren bedes oplyse, i hvilket omfang dette ritual fortsat vurderes at være beskyttet af Grundlovens bestemmelser om religionsfrihed. Vurderes det, at det jødiske ritual er omfattet Grundlovens bestemmelser, bedes ministeren vurdere, hvorvidt ritualen er omfattet af ordlyden om ”sædeligheden og den offentlige orden” i Grundlovens § 67. Endelig bedes ministeren vurdere, hvorvidt der retligt set er grundlag for, med henvisning til Grundlovens § 67, at gøre indgreb i det jødiske ritual om omskæring af drengebørn.”

Svar:

Grundlovens § 67 har følgende ordlyd:

”Borgerne har ret til at forene sig i samfund for at dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning, dog at intet læres eller foretages, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden.”

Som det fremgår af kirkeministerens besvarelse af 22. december 2018 af spørgsmål nr. 15 (Alm. del) fra Folketingets Kirkeudvalg, kan det efter Justitsministeriets opfattelse ikke afvises, at religiøst begrundet omskæring af drengebørn er omfattet af retten ifølge grundlovens § 67, 1. led, til at ”dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning”. Der henvises herom til den nævnte besvarelse.

Religionsfriheden efter grundlovens § 67 er ikke ubegrænset, idet lovgivningsmagten er indrømmet en adgang til at fastsætte de rammer for religionsfriheden, som hensynet til sædeligheden eller den offentlige orden tilsiger, jf. § 67, 2. led.

Lovgivningsmagten er dermed ikke afskåret fra at gennemføre lovgivning, der berører gudsdyrkelse, når lovgivningen ikke har til hensigt at modvirke den berørte gudsdyrkelse, men er begrundet i varetagelsen af andre hensyn (til beskyttelse af sædeligheden eller den offentlige orden). Lovgivningsmagten må i den forbindelse antages at være overladt et vidt skøn. Det kan dog ikke udelukkes, at der konkret vil kunne være et sådant misforhold mellem de forfulgte interesser og indgrebets betydning for borgernes gudsdyrkelse, at også en sådan lovgivning vil kunne være i strid med grundlovens §

67, om end domstolene utvivlsomt vil overlade lovgivningsmagten et ganske betydeligt spillerum. Der henvises til Jens Peter Christensen m.fl., Grundloven med kommentarer, 1. udgave (2015), side 408 f.

Grundlovens § 67 indebærer omvendt, at statsmagten er afskåret fra at gribe ind over for borgernes gudsdyrkelse i tilslutning til religiøse samfund, hvis denne indgriben – alene – er begrundet i en afstandtagen fra den pågældende trosretning som sådan.

Efter Justitsministeriets opfattelse kan det ikke afvises, at lovgivningsmagten – hvis der måtte være et politisk ønske herom – inden for rammerne af grundlovens § 67 vil kunne indføre begrænsninger i adgangen til at lade drengebørn omskære, forudsat at dette ikke er begrundet i en afstandtagen fra den pågældende trosretning, men i et sagligt hensyn til at beskytte barnet. Den endelige vurdering vil bl.a. afhænge af, hvilken begrænsning der er tale om, og hvad den nærmere begrundelse herfor måtte være.

Det bemærkes, at det også vil skulle vurderes, om eventuelle begrænsninger i adgangen til at lade drengebørn omskære vil kunne gennemføres inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser, herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 9 om ret til religionsfrihed.

Folketingets Kirkeudvalg
lov@ft.dk

Kirkeministeriet

Kirkeudvalget har ved brev af 4. december 2017 (KIU alm. del - spørgsmål 15) bedt om min besvarelse af spørgsmål:

"Kan ministeren redegøre for, om rituel omskæring af umyndige drengebørn falder ind under grundlovens bestemmelser om religionsfrihed?"

Svar:

Til brug for besvarelsen af spørgsmålet har Kirkeministeriet indhentet svarbidrag fra Justitsministeriet.

Justitsministeriet har i den forbindelse oplyst følgende:

"Justitsministeriet kan generelt oplyse, at grundlovens § 67, der beskytter religionsfriheden, har følgende ordlyd:

"§ 67. Borgerne har ret til at forene sig i samfund for at dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning, dog at intet læres eller foretages, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden."

Det antages i den statsretlige litteratur, at bestemmelsen, selv om den efter sin ordlyd alene omfatter foreninger, også beskytter den individuelle adgang til gudsdyrkelse, jf. Poul Andersen, Dansk Statsforfatningsret (1954), s. 632, Henrik Zahle, Menneskerettigheder, Dansk Forfatningsret 3, 3. udgave (2003), side 156, og Jens Peter Christensen m.fl., Grundloven med kommentarer (2015), side 408.

Anvendelsesområdet for § 67 er som nævnt "gudsdyrkelsen", og bestemmelsen omfatter først og fremmest de egentlige rituelle kultiske handlinger, såsom forkyndelse, bøn, gudstjeneste, dåb m.v., jf. bl.a. Alf Ross, Dansk Statsforfatningsret, 3. udgave ved Ole Espersen (1980), side 754, og Jens Peter Christensen, a.st., side 407.

Det har i den statsretlige litteratur været drøftet, om også handlinger, som ikke vedrører selve gudsdyrkelsen, men som har et vist religiøst præg, er omfattet af bestemmelsen i grundlovens § 67. Poul Andersen antager, at en virksomhed kan være omfattet, hvis den er nært knyttet til gudsdyrkelsen, jf. a.st., side 633. Som eksempel herpå nævnes opførelse af kirker, ansættelse af præster og oprettelse af præsteskoler. Alf Ross antager derimod, at foreninger til opførelse af kirker, uddannelse af præster og missionærer falder uden for beskyttelsen efter grundlovens § 67, fordi disse foreningers øjemed ikke er gudsdyrkelse, jf. a.st., side 754.

Det kan ikke afvises, at omskæring af drengebørn, der er religiøst begrundet, kan have en så nær sammenhæng med den egentlige

Frederiksholms Kanal 21
1220 København K
www.km.dk

Telefon 3392 3390
Telefax 3392 3913
e-post km@km.dk

Dokument nr. 158339/17

Dette dokument er bedes oplyst ved henvendelse til Kirkecenteret

Dato: 22. december 2017

Kirkeministeriet

gudsdyrkelse, at handlingen omfattes af retten til at "dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning", jf. grundlovens § 67, 1. led.

Dokument nr. 158339/17
Side 2

Grundlovens § 67, 2. led, indeholder den begrænsning for religionsfriheden, at den ikke beskytter gudsdyrkelse, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden. Det antages i den forbindelse, at lovgivningsmagten er overladt et vidt skøn til at bestemme de grænser, der følger af hensynet til sædeligheden eller den offentlige orden, jf. Max Sørensen, Statsforfatningsret, 2. udgave ved Peter Germer (1973), side 374. "

Jeg kan i det hele henholde mig til Justitsministeriets svar.

Mette Bock

/ Christian Stigel
fuldmægtig

Folketingets Udenrigsudvalg

Dato: 24-06-2016
Enhed: Primær Sundhed, Ældrepoli-
itik og Jura
Sagsbeh.: DEPMHE
Sagsnr.: 1606689
Dok. nr.: 128711

Folketingets Udenrigsudvalg har den 20. juni 2016 stillet følgende spørgsmål nr. 312 (Alm. del) til sundheds- og ældreministeren, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Mette Gjerskov (S).

Spørgsmål nr. 312:

"Kan ministeren bekræfte MetroXpress' oplysninger om, at udenrigsministeren på regeringens vegne den 24. juni vil skrive under på, at det danske Folketing forpligtes overfor FN til ikke at indføre regler om drengeomskæring? Såfremt det kan bekræftes, bedes ministeren redegøre for rækkevidden af sådan et løfte, og hvordan regeringen har konsulteret Folketinget i sagen?"

Svar:

Nej, jeg kan ikke bekræfte MetroXpress' oplysninger om, at udenrigsministeren på regeringens vegne i dag vil skrive under på, at det danske Folketing forpligtes overfor FN til ikke at indføre regler om drengeomskæring.

Danmark er under FNs Universal Periodic Review (UPR) blevet anbefalet ikke at ændre reglerne om drengeomskæring.

Det har regeringen – i tråd med tidligere regeringer, herunder S-R-SF-regeringen – ingen planer om, og derfor har Danmark svaret bekræftende på anbefalingen.

Med venlig hilsen

Sophie Løhde / Mette Touborg Heydenreich

Henrik Rosenø – civilingeniør
Markmandsgade 14, 1.th.
2300 København S.

Tlf: 32 95 05 58
E-mail: henrik.roseno@webspeed.dk
Website: www.Transformation.DK

København, den 5. februar 2018

Til Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg

Vedr. undersøgelser som viser det skadelige ved omskæring af drengebørn

I et interview på youtube - "Clif High - Gaia Disinformation Agents, Q-anon, C60 & Hydrogen Water - Pt 1" - <https://www.youtube.com/watch?v=fTp2J8dOHP4&t=41m35s> (fra 41m:35s til 49m:00s) refererer Clif High til nogle undersøgelser i det amerikanske militær og i Tyskland, som viser at omskæring af drengebørn er skadeligt. Det hæmmer faktisk hjernens udvikling etc. og fører populært sagt til at drengene som voksne bliver mere afstumpede (bemærk det dobbelttydige i det ordvalg...)

Jeg har ikke læst selve undersøgelserne. Clif High kommer ikke med nogle eksakte henvisninger til dem, så dette brev egner sig måske ikke direkte til at gå til udvalgets medlemmer. Men jeg vil opfordre udvalgets sekretær eller nogle embedsmænd i Sundhedsministeriet til at finde de undersøgelser som Clif High taler om, og gøre udvalgets medlemmer opmærksomme på hvad man ud fra undersøgelserne kan konkludere om skadeligheden af omskæring af drengebørn.

Med venlig hilsen

Henrik Rosenø

Det Etske Råd
Att.: Formand Gorm Greisen
Ørestads Boulevard 5, Bygning 37K, st.
2300 København S

Sundheds- og Ældreudvalget

Christiansborg
DK-1240 København K

Tlf. +45 33 37 55 00

Fax +45 33 32 85 36

www.ft.dk

ft@ft.dk

Kære medlemmer af Det Etske Råd

Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg har på deres seneste møder drøftet emnet drengesmskæring, hvor der ikke foreligger en medicinsk begrundelse herfor. Emnet rummer som bekendt en række overvejelser og dilemmaer, herunder etiske spørgsmål og sundhedsmæssige aspekter ved omskæring. Derfor vil det i den videre debat være gavnligt med et bidrag fra Det Etske Råd.

Drengesmskæring har ikke kun politisk bevågenhed men også befolkningens interesse, og der er bl.a. stillet et borgerdrevent forslag om emnet. I Island behandles der lige nu et forslag om et totalforbud mod at omskære drengesbørn, som naturligt også har affødt fornyet debat om emnet i Danmark.

På den baggrund har Sundheds- og Ældreudvalget besluttet at anmode Det Etske Råd om at tage emnet drengesmskæring, som ikke er medicinsk begrundet op til behandling. Såfremt Rådet ønsker at imødekomme udvalgets anmodning, appellerer udvalget til, at Rådet – så vidt muligt – behandler emnet inden for en rimelig tid, således at Rådets eventuelle udtalelse kan indgå i den videre behandling af emnet i Folketinget.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in blue ink, reading 'Liselott Blixt', is written over the typed name.

Liselott Blixt

Formanden for Sundheds- og Ældreudvalget

Ref.

Kontakt
Laura Purup

Dir. tlf. +45 3337 5547

Laura.purup@ft.dk

22. marts 2018
Sagsnr. 1802733
Dok.nr. 574301
CK.DKETIK

**DET
ETISKE
RÅD**

Ørestads Boulevard 5
Bygning 37, st.
2300 København S

T: +45 72 21 68 70
M: kontakt@etiskraad.dk
W: www.etiskraad.dk

Til Sundheds- og Ældreudvalget

Det Ethiske Råd takker for udvalgets anmodning om, at rådet tager emnet drengesomskæring, som ikke er medicinsk begrundet, op til behandling.

Det Ethiske Råd har på sit rådsmøde torsdag d. 22. marts besluttet at imødekomme anmodningen fra Sundheds- og Ældreudvalget.

Rådet vil snarest muligt gå i gang med at behandle spørgsmålet og vil tilstræbe at komme med en udtalelse inden sommerferien til Sundheds- og Ældreudvalget.

Med venlig hilsen

Det Ethiske Råd
v. formand Gorm Greisen

Ansøgning om foretræde

Majoriteten af Danmarks sundheds- og børneretsorganisationer har gennem de seneste år vurderet, at omskæring af raske drengebørn er uetisk, skadeligt og potentielt farligt.

Dette bringer omskæringsritualer udført på raske mindreårige i modstrid med bl.a. børnekonventionens artikel 24 stk. 3 "Deltagerstaterne skal tage alle effektive og passende forholdsregler med henblik på afskaffelse af traditionsbundne ritualer, som er skadelige for børns sundhed." og med Grundlovens §67 "Borgerne har ret til at forene sig i samfund for at dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning dog at intet læres eller foretages som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden." De pågældende organisationer har derfor foreslået en afvikling af traditionen men med mulighed for frivilligt tilvalg af ritualet som myndig (organisationsoversigt i bilag).

Studier ved Rigshospitalet har vist, at kun 1,7% af Danmarks drenge under 18 får behov for omskæring af medicinske årsager. Til gengæld vil 5,1% opleve væsentlige komplikationer i forbindelse med indgrebet (dvs. blødninger, behov for reoperation, indlæggelseskrævende infektioner o.l.). Ydermere er risikoen for langtidskomplikationer i forbindelse med omskæring betydelig, f.eks. er risikoen for at få urinrørsforsnævring op til 26 gange højere blandt omskårne drenge og mænd end blandt intakte.

I lyset af denne nye viden om omskæringens mulige konsekvenser for den enkelte, bliver det tydeligt, at omskæring af raske drenge er et betydeligt og risikobetonet traditionsbundet ritual, der berøver drengebørn en række af deres kropes naturlige funktioner og påfører dem omfattende sundhedsmæssige risici.

Omskæring som ritual er i direkte modstrid med det enkelte individs ret til at vokse op med en intakt krop og med muligheden for selv frit at til- eller fravælge religiøs overbevisning og evt. konkret manifestation af denne overbevisning.

Kirkeudvalget opfordres til at anmode Kirkeministeren om at pålægge relevante trossamfund at udvikle en praksis, der er i overensstemmelse med børns grundlæggende rettigheder, som beskrevet ovenfor og vi vil hermed bede om tilladelse til at få foretræde for Kirkeudvalget snarest muligt med henblik på at forelægge ovennævnte problematik og drøfte den med udvalgets medlemmer.

Venligst
Lena Nyhus, forkvinde

Bilag 1) Liste over danske sundheds- og børnerettighedsorganisationer, der anbefaler en afvikling af ikke-terapeutisk omskæring af mindreårige drenge

Bilag 2) Intact Denmarks FN NGO rapport om kønslemlæstelse af drenge 2017

Folketinget
Kirkeudvalget
Att.: Formand Karen Klint, mf

Bilag 1

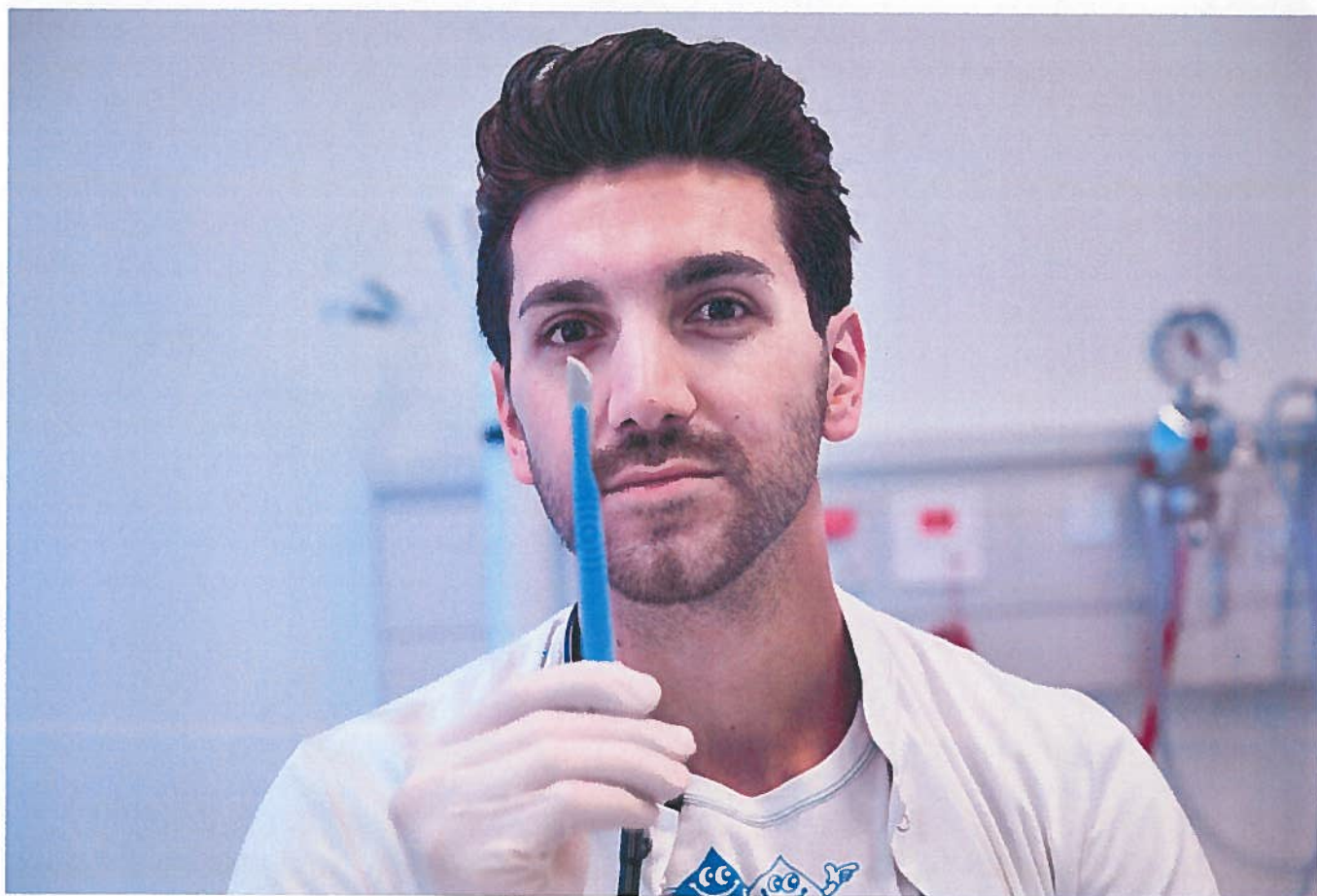
[Børnerådet](#)
[Børns Vilkår](#)
[Dansk Kirurgisk Selskab](#)
[Dansk Selskab for Almen Medicin](#)
[Dansk Sygeplejeråd](#)
[Europæiske lægers fælleserklæring](#)
[Fagligt Selskab for Sundhedsplejersker](#)
[Foreningen af Danske Lægestuderende](#)
[Jordemoderforeningen](#)
[Lægeforeningen](#)
[Nordiske børneombudsmænd](#)
[Red Barnet](#)
[Sex & Samfund](#)

2017 DANMARK

SUPPLERENDE NGO RAPPORT TIL FNs BØRNEKOMITE

MANDLIG KØNSLEMLÆSTELSE

Kropslig integritet, genital autonomi og religionsfrihed

Fokuspunkter Er ikke-terapeutisk omskæring af drenge kønslemlæstelse og en krænkelse af barnets ret til kropslig integritet, genital autonomi og religiøs frihed? Eller er ikke-terapeutisk omskæring et ritual af kulturel og religiøs betydning, som forældre har en ret og måske endda en pligt til at tilvælge på børnenes vegne?

Konklusion Omskæring uden terapeutisk indikation krænker børns grundlæggende menneskerettigheder. For at sikre disse rettigheder skal der indføres en aldersgrænse på 18 år svarende til myndighedsalderen. Børns grundlæggende rettigheder skal forankres i samfundet ved indførelsen af en aldersgrænse sammen med en omfattende informationsindsats.

Mandlig kønslemlæstelse

Kropslig integritet, genital autonomi og religionsfrihed

1. oktober 2017

Supplerende NGO rapport til Danmarks statusrapport i forhold til FNs Børnekonvention
Femte tilbagevendende rapportering for medlemsstater til behandling i 2016 – Danmark

Forfattet af Intact Denmark

Dansk version af den originale fulde engelske rapport, version 3

Intact Denmark

% Lena Nyhus

Paltholmterrasserne 57 D

DK-3520 Farum

Tlf.: 93 96 10 30

Mail: kontakt@intactdenmark.dk

Web: www.intactdenmark.dk

Indhold

MANDLIG KØNSLEMLÆSTELSE	1
TAK!	4
RESUME	5
MANDLIG KØNSLEMLÆSTELSE – DEFINITION	6
MEDICINSKE ASPEKTER VED OMSKÆRING	7
SUNDHEDSMINISTERIET	7
PENIS' ANATOMI OG FUNKTIONER	7
Homologt væv	7
Forhudsmobilitet	8
Beskyttelse	8
Seksuelle funktioner	8
HYPPIGHED	8
METODER OG OMSTÆNDIGHEDER	9
SMERTELINDRING	9
DANSK MEDICINSK FORSKNING	9
FOREBYGGELSE AF HIV/AIDS OG ANDRE SEKSUELT OVERFØRTE SYGDOMME	10
LOVGIVNINGSMÆSSIG STATUS	10
SKAL OMSKÆRES OG VIL IKKE	10
RETEN TIL AT BLIVE HØRT	10
LÆGELIGE INDGREB UDEN SAMTYKKE	11
RETEN TIL RELIGIONSFRIHED	12
FORÆLDREANSVAR	12
KVINDELIG KØNSLEMLÆSTELSE	12
ERKLÆRINGER FRA SUNDHEDSFAGLIGE ORGANISATIONER	13
LÆGEFORENINGEN	13
DANSK SELSKAB FOR ALMEN MEDICIN	13
JORDEMODERFORENINGEN	13
DANSK SYGEPLEJERÅD	14
DANSK KIRURGISK SELSKAB	14
FAGLIGT SELSKAB FOR SUNDHEDSPLEJERSKER	14
FORENINGEN AF DANSKE LÆGESTUDERENDE	14
ERKLÆRINGER FRA BØRNERETTIGHEDSORGANISATIONER	14
FÆLLESUDTALELSE FRA DE NORDISKE BØRNEOMBUDSMÆND OG PÆDIATRISKE EKSPERTER	15
<i>Lad drenge selv bestemme, om de skal omskæres</i>	15
BØRNERÅDET	15
SEX OG SAMFUND	16
PERSONLIGE VIDNESBYRD	16
HUSSAIN ALI	17
ANONYM	17
ERCAN ALICI	18
JEREMY WILSON	18
LEO MILGROM	19
ANONYM	20
HALIME OGUZ	20
AYHAN AL KOLE	21
AIDA MAY CEESAY	22

GÜRAY BABA	22
MIKAEL AKTOR	23
ANTISEMITISME OG FREMMEDGØRELSE AF OMSKÆRINGSMINORITETER	23
OPLYSNINGSSTRATEGI	24
LOVGIVNINGSSTRATEGI	25
EN ATTENÅRS ALDERSGRÆNSE	25
IKKE-TERAPEUTISK OMSKÆRING ER LEGEMSBESKADIGELSE	25
KØNSDISKRIMINATION	25
BØRNS RET TIL AT VOKSE OP OG UDVIKLE DERES FULDE POTENTIALE	26
GODKENDELSE AF RELIGIØSE RITUALER	26
LOVGIVNINGSTILTAG	26
KONKLUSIONER.....	27
FORBEHOLD	27

Tak!

På vegne af Intact Denmark ønsker vi at takke alle de aktivister og specialister, der har bidraget til denne rapport.

Uden jer ville vi ikke se de fremskridt, der finder sted på børnerettighedsområdet i Danmark og i verden i dag. Uden jeres engagement og empati, var denne rapport ikke blevet til.

Lena Nyhus, forkvinde

Mikael Aktor, næstformand

Resume

Intact Denmark er en ikke-statslig interesseorganisation for ofre for ufrivillig kønskirurgi og deres støtter. Intact Denmark's¹ mål er at fremme den fysiske integritet for børn af alle biologiske køn – piger, drenge og interkønnede² – så vel som religionsfriheden og den genitale autonomi for de unge og voksne, de bliver.

Ufrivillig kønskirurgi omfatter kvindelig kønslemlæstelse (engelsk: "female genital mutilation" – FGM), mandlig kønslemlæstelse (engelsk: "male genital mutilation" – MGM) og kønslemlæstelse af interkønnede (engelsk: "intersex genital mutilation" – IGM). "Kønslemlæstelse" defineres i denne sammenhæng som en påført beskadigelse af sunde kønsorganer hos personer under myndighedsalderen. Begrebet beskrives rammende i Europarådets Resolution 1952, § 5 som "en ... ikke-medicinsk begrundet krænkelse af børns kropslige integritet, der kan få varig indflydelse på deres liv."

Ifølge det Internationale NGO-Råd vedrørende Vold mod Børn, der har arbejdet i samråd med FNs særlige repræsentant for generalsekretæren vedrørende vold mod børn, gælder det, at "alle krænkelse af børns rettigheder kan retmæssigt beskrives som skadelige praksisser." Det, der karakteriserer den vold, der fremhæves i Rådets rapport *Krænkelsen af børns rettigheder: Skadelige praksisser baseret på tradition, kultur, religion eller overtro* er, "at de er baseret på tradition, kultur, religion eller overtro og begås og godkendes af barnets forældre eller andre betydningsfulde voksne i barnets omgangskreds. Faktisk nyder de ofte stadig støtte fra et flertal inden for et samfund eller en stat." (s.1).³

Rapporten fortsætter:

Skadelige praksisser, der er baseret på tradition, kultur, religion eller overtro, begås ofte mod små børn, der tydeligvis ikke har evnen til selv at give samtykke eller afvise dette. Antagelser om forældres beføjelser eller rettigheder over for deres børn muliggør, at en lang række af disse praksisser bliver begået, nogle af forældrene selv, andre af andre personer med forældrenes formodede eller faktiske samtykke. Ikke desto mindre støtter FNs Konvention om Barnets Rettigheder ("Børnekonventionen"), der er ratificeret af næsten samtlige stater, at begrebet om forældres "rettigheder" over for børn erstattes af begrebet om forældres "ansvar" for at sikre, at barnets tarv "kommer i første række" for forældrene (Artikel 18). (ibid.)

Mange af de praksisser, der her identificeres som skadelige, indbefatter grov eller ulovlig diskrimination mod grupper af børn. Det kan være kønsdiskriminering, men især diskriminering mod børn med handicaps. Nogle bygger på tradition og/eller overtro, andre på religiøse forestillinger, og endnu andre på forkert information eller forkerte opfattelser om børns udvikling og sundhed. Mange indbefatter ekstrem fysisk vold og smerte, der – i nogle tilfælde med vilje – fører til død eller alvorlig skade. [...] Det Internationale NGO-Råd vedrørende Vold mod Børn mener, at den fortsatte lovlighed og sociale og kulturelle accept af en lang række af disse praksisser i mange stater illustrerer et omfattende svigt i de internationale og regionale menneskerettighedsmekanismer i forhold til at fremprovokere de nødvendige udfordringer af, forbud mod og udryddelse af disse praksisser. Omfattende analyse og handling med fokus på børns rettigheder er derfor påkrævet nu. Først og

¹ Organisationen er finansieret udelukkende med bidrag fra private medlemmer, og alt arbejde i organisationen foretages frivilligt og ulønnet.

² Interkøn er et biologisk køn. Cirka 1,7 % af verdens befolkning har biologiske køns karakteristika, der er atypiske med hensyn til kromosomfordeling, hormonbalance, kønskirtler, kønsorganer osv. Disse børn udsættes ofte for unødvendig og ufrivillig kirurgisk og hormonal behandling for at tilpasse dem til en binær kønsopfattelse.

³ Den fulde rapport er tilgængelig her:

http://srsg.violenceagainstchildren.org/sites/default/files/documents/docs/InCo_Report_15Oct.pdf

fremmest må der udtales et krav om hver stats direkte forpligtelse til at sikre alle børn deres ret til fuld respekt for deres menneskelige værdighed og fysiske integritet. (ibid.)

Konventionen om Barnets Rettigheder fastholder også barnets selvstændige ret til religionsfrihed (Artikel 14). Børn er ikke født ind i en religion. Ethvert individ har ret til religionsfrihed. Derfor kan forældre og andre voksne ikke henvise til deres religiøse tro som retfærdiggørelse af skadelige praksisser mod et barn, der endnu ikke kan give sit eget informerede samtykke. (s.2).

Indtil for nyligt er mandlig omskæring kun blevet udfordret, når det er udført af ikke-lægeligt personale under uhygiejniske omstændigheder uden smertelindring. Men en analyse ud fra barnets rettigheder peger i retning af, at ikke-konsensuel, ikke-terapeutisk omskæring af drenge uanset omstændighederne udgør en grov krænkelse af deres rettigheder inklusiv deres ret til fysisk integritet, til tanke- og religionsfrihed og til beskyttelse mod fysisk og mental vold. (s.22).

Intact Denmark mener, at rituel og ikke terapeutisk omskæring af mindreårige er omfattet af definitionen af vold mod børn som beskrevet af Det Internationale NGO-Råd om Vold mod Børn. Derfor må denne praksis ophøre, og en aldersgrænse på atten år må indføres.

Intact Danmarks primære fokusområder er:

- Lovsikret beskyttelse af børns universelle, umistelige menneskerettigheder til fysisk integritet, genital autonomi og religionsfrihed.
- Fremme af information om de videnskabelige og etiske aspekter af ikke-terapeutisk kønskirurgi med henblik på at oplyse forældre, sundhedspersonale, pædagoger og lærere såvel som offentligheden og at styrke børns egen viden og selvstændiggørelse.
- Støtte og rådgivning til de personer og familiemedlemmer, der er påvirket af omskæring fysisk og psykisk, også til forældre, der fortryder at have fået deres børn omskåret.⁴

Hovedemnet for denne supplerende rapport er kønslemlæstelsen af drenge (også omtalt som rituel eller ikke-terapeutisk mandlig omskæring), idet denne har været genstand for intens debat i Danmark i adskillige år. (FGM har været forbudt siden sidst i 1990'erne).

Rapporten analyserer relevant gældende lovgivning og internationale konventioner såvel som lægevidenskabelige data, etiske principper og yderligere relevant information med henblik på at anviser gennemførlige metoder til implementering af fuld beskyttelse af børns ret til kropslig integritet, genital autonomi og religionsfrihed.

Rapporten bygger på data fra Styrelsen for Patientsikkerhed,⁵ uafhængige medicinske studier og repræsentative offentlige holdningsundersøgelser.

Mandlig kønslemlæstelse – definition

Mandlig kønslemlæstelse omfatter forskellige skadelige, ufrivillige procedurer overfor både børn og voksne.

⁴ Nogle forældre vil fortryde, at de fik deres barn omskåret på grund af barnets smerter, eller fordi der opstår komplikationer ved proceduren. Andre på grund af en voksende forståelse for forhudens naturlige funktion, eller fordi deres barn med alderen udvikler utilfredshed med at være blevet omskåret. Størsteparten af de forældre, der fortryder omskæring, lader til at gøre det af etiske grunde; de forstår gradvist, at de har krænket deres barns umistelige rettigheder. Der foreligger endnu ikke noget videnskabeligt studie af danske forældre, der fortryder omskæring.

⁵ Siden 8. oktober 2015 en sammenlægning af det tidligere Patientombuddet og tilsynsrådet i Sundhedsstyrelsen.

Denne supplerende rapport fokuserer på den type mandlig kønslemlæstelse, som er almindelig kendt som rituel eller ikke-terapeutisk dreng omskæring. Proceduren indebærer en amputation af forhuden (præputium) på penis hos drenge under myndighedsalderen (18 år).

Medicinske aspekter ved omskæring

Sundhedsministeriet

I 2013 udgav Sundhedsstyrelsen "Omskæring af drenge – notat"⁶ på opfordring af Sundhedsministeriet efter enighed blandt alle folketingspartiernes sundhedsordførere.

Oprindeligt var notatet tænkt som en kortlægning af konsekvenser og komplikationer i forbindelse med ikke-terapeutisk omskæring såvel som af de etiske aspekter ved operationen. Men Sundhedsministeriet ændrede kommissoriet, og det endelige notat undersøgte ikke disse etiske aspekter.

Skønt efterfølgende registrering viste, at Sundhedsstyrelsen kun var i stand til at dokumentere forholdene vedrørende 20-40 % af omskæringer (de øvrige blev ikke indberettet, herunder omskæringer foretaget illegalt eller i udlandet), konkluderede Sundhedsstyrelsen, at deres retningslinjer generelt blev fulgt.

Kort tid efter publiceringen af notatet blev Sundhedsstyrelsen omorganiseret på grund af en mere omfattende kritik af kvaliteten af Styrelsens arbejde. Notatet om ikke-terapeutisk omskæring blev ikke direkte nævnt i denne sammenhæng, men både i lægelige og i politiske kredse bliver notatet ofte afvist, dels fordi det ikke adresserer det centrale etiske dilemma, dels på grund af dets tvivlsomme og udokumenterede konklusion om, at Styrelsens retningslinjer bliver fulgt.

Penis' anatomi og funktioner

Internationalt er den mandlige forhuds anatomi og funktioner stadig omdiskuterede, og der er endnu meget, der ikke er tilstrækkeligt belyst. I Danmark og i Europa generelt opfattes forhuden som en naturlig del af penis. Den er et dobbeltlaget organ med hud på ydersiden og slimhinde på indersiden, som dækker og beskytter glans og urinrørsåbningen. Den rummer specialiseret glat muskulatur og er rig på blodkar og sansenervener. Det følgende er ikke en udtømmende beskrivelse, men blot en hurtig, nødvendig introduktion til forhudens anatomi.

Homologt væv

Forhuden er en fælles anatomisk struktur ved alle pattedyr med udvendige kønsorganer. Hos mennesket er den mandlige forhud og den kvindelige forhud (klitorisforhuden) homologe, dvs. de udvikler sig fra en fælles embryologisk struktur. På latin henviser det samme ord, præputium, til både mandlig og kvindelig forhud. Forhuden er anatomisk sammenlignelig med øjenlågene – begge typer dækker, beskytter og renser et bagvedliggende organ.

⁶ <https://sundhedsstyrelsen.dk/~media/92A1A9B3C9E34F22A855659470CD81FE.ashx>

Forhudsmobilitet

Mange er uvidende om, at forhuden ved fødslen er hæftet fast til glans og almindeligvis ikke kan trækkes tilbage i barndommen. Den er hæftet til glans med epitelvæv af samme art som det, der hæfter en negl til fingeren. På et tidspunkt mellem barndom og pubertet opløses epitelvævet, og forhuden bliver bevægelig. Da tidspunktet, for hvornår forhuden løsner sig, varierer betydeligt, er det ikke i sig selv et problem, at forhuden ikke kan trækkes tilbage, med mindre der optræder andre symptomer.⁷

Beskyttelse

Forhuden har mange funktioner. Den mest umiddelbare er, at den beskytter den følsomme overflade på glans og urinrøret. I spædbarnsalderen beskytter den glans og urinrørsåbningen for stadig kontakt med urin og afføring, og senere forebygger den, at glans gnider direkte mod tøjet. Uden forhuden tørrer slimhinden på glans ud, ændrer karakter og mister følsomhed.

Seksuelle funktioner

Den bevægelige forhuds glidefunktion reducerer direkte friktion under seksuel aktivitet og stimulerer glans og frenulum (det følsomme bånd, der fæstner forhuden til glans). Når penis er erigeret, giver forhuden plads til dens forlængelse ved samtidig at blive trukket tilbage. Derved bliver forhudens indre slimhinde vendt udad, så forhudens indre og ydre lag tilsammen bliver én overflade, der dækker det forlængede penisskaf.

Forhuden indeholder en koncentration af meget følsomme nerver, der særligt stimuleres ved let berøring. Disse nerver bidrager i høj grad til nydelsen under seksuel aktivitet. Dertil kommer, at når forhudens indre slimhinde kommer i kontakt med partnerens slimhinde, forøges nydelsen. Denne kontakt fungerer også som en forsegling, der sikrer, at den naturligt producerede smørelse så som smegma, der produceres af både mænd og kvinder, bliver vedligeholdt og fordelt. Foruden dens smørende funktion bidrager smegma til at bevare slimhinden på glans fugtig. Mænd producerer smegma fra mikroskopiske fremspring fra forhudens indre slimhinde.

Indersiden af spidsen af forhuden består af en elastisk ring af væv, der kaldes frenarbandet. Det medvirker til forhudens bevægelighed, og sikrer at forhuden slutter sig omkring glans, når den ikke er trukket tilbage. Hos mange mænd er frenarbandet en særlig erogen del af penis. Det samme gælder frenulum, der kan være endda mere følsom og erogen.

Alt i alt er forhuden en kompleks og vigtig del af penis med en mængde praktiske og seksuelle funktioner, som fjernes, når forhuden amputeres.

Hyppighed

Indtil slutningen af 2002 blev ikke-terapeutisk omskæring udført på privatklinikker, i private hjem og på offentlige sygehuse. Men i 2003 stoppede man med at udføre ikke-terapeutisk omskæring på offentlige sygehuse, angiveligt fordi man ikke længere mente, at unødvendig kirurgi skulle støttes med offentlige midler, og fordi en øget del af sundhedspersonalet afstod fra at foretage operationen af etiske grunde.

Efter en række ulykkelige tilfælde, hvor omskæring havde medført alvorlige komplikationer, forsøgte staten at kontrollere det stort set uregulerede private område for ikke-terapeutisk omskæring af mindreårige ved at etablere et register for omskæring i 2014.

⁷ Wright, J. E. 1994, 'Further to "the further fate of the foreskin"', *The Medical Journal of Australia* 160 (3): <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/8295581?dopt=Abstract>

Op til introduktionen af dette register var Sundhedsstyrelsen nået frem til, at omfanget af ikke-terapeutisk omskæring af drenge udgjorde et sted mellem 1000 og 2000 hvert år ud fra et konservativt skøn. Dette antal nåede man frem til ved at rådføre sig med de relevante religiøse samfund koblet sammen med en vurdering af befolkningstilvæksten i grupper med en omskæringskultur.

Registeret var i kraft i halvandet år fra 2014, men registreringen var både inkonsekvent og ineffektiv. Der blev kun registreret 350 årlige omskæringer ud af de forventede 1000-2000. Registeret blev nedlagt midt i 2015.

Forskellen mellem det skønnede og det registrerede antal omskæringer kan til dels forklares med, at et ukendt antal læger havde undladt at indsende oplysning om de omskæringer, de havde udført eller overvåget.⁸ Det kan også forklares med et ukendt antal illegale omskæringer udført af uautoriserede lægpersoner uden lægelig overvågning. Desuden kan et antal omskæringer være blevet foretaget i udlandet på rejse til forældrenes oprindelseslande.

I september 2016 udsendte Sundhedsministeriet et regelsæt, som eksplicit gør det obligatorisk for læger, der udfører eller overvåger omskæringer, at indsende oplysninger om disse operationer til et nyt register, der er trådt i kraft fra første januar 2017.

Metoder og omstændigheder

Der er forskellige omskæringsmetoder. De få jødiske drenge (kun fire i 2014), der omskæres af den jødiske mohel knyttet til den ortodokse synagoge i København, omskæres efter jødisk tradition med brug af en sonde (en spids metalgenstand) til at løsrive forhuden fra glans samt en klemme (et "omskæringssskjold") til at fastholde den løsgjorte forhud over glans, og et skalpelinstrument.

Mange sekulære jøder, muslimer og andre relevante minoriteter får omskæringen foretaget på en privatklinik i løbet af drengens første leveår. På danske privatklinikker anvendes en såkaldt Plastiklokke som den hyppigste metode. Efter at forhuden er løsrevet fra glans med en sonde, afklemmer dette instrument forhuden der, hvor den skal fjernes. Med denne metode kan risikoen for voldsom blødning reduceres, fordi huden med dens blodkar forinden er ødelagt, der hvor forhuden fjernes.

Smertelindring

Udover risikoen for voldsom blødning udgør vanskelighederne med at give smertelindring til spædbørn en anden komplikation. Det tilrådes ikke, at lægge spædbørn i fuld narkose, så i stedet anvendes forskellige former for lokalbedøvelse. Ved den jødiske omskæring foretaget af mohellen smøres drengens penis udvendigt med en smertelindrende EMLA-creme, og drengen gives yderligere en sut dyppet i sukkervand eller vin for at aflede fra smerten. På privatklinikker anvendes almindeligvis en lokalbedøvende blokade med injektioner ved roden af penis.

Dansk medicinsk forskning

Indenfor de seneste år er der i Danmark publiceret flere interessante medicinske studier af konsekvenser af og mulige komplikationer ved mandlig omskæring.

⁸ Det danske regelsæt kræver ikke, at omskæring skal udføres af en læge, men blot at en læge skal være til stede og overvåge operationen. Dette gør det muligt også for religiøse specialister som f.eks. den jødiske mohel at udføre indgrebet.

Denne rapport beskæftiger sig ikke med denne forskning, da mandlig kønslemlæstelse i sidste ende ikke har nogen medicinsk begrundelse, men tværtimod udføres uden nogen helbredsmæssig indikation på raske personer uden deres eget samtykke.

Der er behov for yderligere forskning vedrørende konsekvenserne af og de mulige komplikationer ved mandlig omskæring, da denne forskning kan bidrage til, at mænd, der overvejer at få foretaget frivillig kønskirurgi, kan beslutte sig på et mere informeret grundlag.

Forebyggelse af HIV/AIDS og andre seksuelt overførte sygdomme

Visse internationale studier, fortrinsvist udført i Afrika, har peget på, at mandlig omskæring kan reducere overførslen af kønssygdomme som f.eks. HIV/AIDS og HPV fra kvinde til mand.

Disse stærkt omdiskuterede studier relaterer sig til seksuelt aktive voksne, ikke til børn, og vil derfor ikke blive yderligere diskuteret i denne rapport.

Intact Denmark støtter i stedet forebyggende prævention som f.eks. kondomer og oplysende arbejde i bestræbelserne på at reducere seksuelt overførte sygdomme.

Lovgivningsmæssig status

Det fremgår af præamblet til FNs Børnekonvention, at "barnet som følge af sin fysiske og psykiske umodenhed, har behov for særlig beskyttelse og omsorg, herunder passende juridisk beskyttelse, både før og efter fødslen." Det er i overensstemmelse med dette princip, at Intact Denmark i sit arbejde henviser til internationale konventioner og den nationale lovgivning for at sikre alle børns umistelige ret til kropslig integritet, genital autonomi og religionsfrihed uanset køn, kulturel baggrund eller forældrenes religion.

Skal omskæres og vil ikke

Foreningen Sex og Samfund har en åben telefonlinje for børn og unge, der hedder "Privatsnak". I marts 2016 lagde en elleveårig dreng en besked: "Min mor siger, at min storebror på 13 år og jeg skal omskæres den 23. marts på en privatklinik, og vi vil ikke."⁹

Sex og Samfund kontaktede Styrelsen for Patientsikkerhed for at få afklaret brødrenes retslige status i denne situation. De fik det svar, at hverken lægen eller forældrene må tvinge drengene til at undergå en ikke-terapeutisk omskæring, hvis de modsætter sig. At omskære drengene mod deres vilje kan måske være strafbart.

Retten til at blive hørt

Vurderingen fra Styrelsen for Patientsikkerhed bygger på Sundhedsloven, § 20, ifølge hvilken en patient, der ikke selv kan give informeret samtykke, skal inddrages i drøftelserne om en behandling, og patientens tilkendegivelser skal tillægges vægt i det omfang, de er relevante i

⁹ Hele svaret kan ses her: <http://privatsnak.dk/13-15/brevkasse/se-brev/?id=251>

situationen. Dette er også i overensstemmelse med Børnekonventionen, artikel 12, hvor barnets inddragelse gøres afhængig af "dets alder og modenhed."

Lægelige indgreb uden samtykke

Ifølge Europarådets konvention om Beskyttelse af Menneskerettigheder og Menneskelig Værdighed i Forbindelse med Anvendelse af Biologi og Lægevidenskab ("Bioetikkonventionen"), artikel 6.1, må der ikke foretages medicinske indgreb på individer, der ikke er i stand til selv at give informeret samtykke, med mindre indgrebet er til individets direkte helbredsmæssige fordel.¹⁰

Når ikke-terapeutisk omskæring foretages på personer, der er under den alder, hvor de kan give personligt informeret samtykke, eller når omskæring foretages på trods af personens egen tilkendegivelse, er det i direkte modstrid med Bioetikkonventionen, artikel 6.1.

Danmark ratificerede denne konvention i 1999, og den er derfor juridisk bindende i dansk lovgivning. Princippet i artikel 6.1 – at personer, der ikke er i stand til at give informeret samtykke, kun må udsættes for indgreb, der er til direkte helbredsmæssig fordel – er implementeret som en generel minimumstandard i Bekendtgørelse af Lov om Autorisation af Sundhedspersoner og om Sundhedsfaglig Virksomhed ("Autorisationsloven"), § 17, ifølge hvilken "En autoriseret sundhedsperson er under udøvelsen af sin virksomhed forpligtet til at udvise omhu og samvittighedsfuldhed, herunder ved benyttelse af medhjælp, økonomisk ordination af lægemidler m.v."

Ordet "medhjælp" i denne kontekst henviser generelt til ikke-lægeligt, professionelt sundhedspersonale, f.eks. sygeplejersker. Men i Sundhedsstyrelsens Vejledning om Omskæring af Dreng fortolkes lægens uddelegering af arbejde til en medhjælp således, at den også omfatter enhver omskærer med eller uden nogen lægelig uddannelse eller træning. Det kan være en jødiske mohel, men kan faktisk være hvem som helst, hvis blot denne person overvåges af en læge, der er ansvarlig for, at Sundhedsstyrelsens vejledning følges.

I marts 2015 stillede Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg følgende spørgsmål til Sundhedsministeren: "Finder ministeren rituel omskæring af raske drengebørn forenelig med Bioetikkonventionens artikel 6, og vil ministeren i bekræftende fald oplyse, hvilken direkte konkret fordel små drenge efter ministerens opfattelse høster ved rituel omskæring?"

Ifølge Ministerens svar er princippet i Bioetikkonventionens artikel 6.1 indeholdt i Autorisationsloven, § 17, som forklaret ovenfor. Derudover svarer Ministeren, at omskæring af drenge, der udføres efter Sundhedsstyrelsens Vejledning om Omskæring af Dreng, er i overensstemmelse med artikel 6.1 i Bioetikkonventionen.¹¹ Ifølge denne vejledning, skal omskæring udføres af en læge eller en medhjælp overvåget af en læge, der er forpligtet til at udvise den nævnte omhu og samvittighedsfuldhed; operationen må kun udføres, når der foreligger informeret samtykke fra forældremyndigheden og fra begge forældre ved delt forældremyndighed; en dreng, der er over femten år, kan give sit eget informerede samtykke, og hvis han er yngre, men i stand til at forstå situationen, skal han informeres og inddrages i beslutningen.¹²

Derimod svarede Ministeren ikke på den sidste del af spørgsmålet fra Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg, dvs. spørgsmålet om hvordan rituel, ikke-terapeutisk omskæring udgør en direkte fordel for drengens sundhed. Ministeren er blevet stillet samme spørgsmål af flere borgere, der har henvendt sig skriftligt, men indtil nu har Ministeren enten ikke villet eller ønsket at besvare denne

¹⁰ <http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/164>, "Summary", afsnit 4.

¹¹ <http://www.ft.dk/samling/20141/almindel/suu/spm/736/svar/1242403/1516397.pdf>

¹² <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=162591>

del af spørgsmålet. Intact Denmark tolker denne tavshed som en sandsynlig bekræftelse af en egentlig konflikt mellem artikel 6.1 i Bioetikkonventionen og Sundhedsstyrelsens tilladelse til rituel omskæring af mindreårige drenge, der ikke selv kan give informeret samtykke. Intact Denmark mener derfor, at selv omskæring, der udføres efter Sundhedsstyrelsens retningslinjer, er i modstrid med artikel 6.1 i Bioetikkonventionen.

Retten til religionsfrihed

Spørgsmålet og svaret fra Sex og Samfunds Privatsnak, der blev omtalt oven for, illustrerer et urimeligt aspekt ved lovligheden af ikke-terapeutisk omskæring af mindreårige danske drenge. Operationen foretages på barnet på grund af forældrenes religiøse eller kulturelle ståsted og ofte kort tid efter fødslen eller i løbet af det første leveår.

Men drengespædbørn har ingen idé om religiøs eller kulturel identitet. Først når de har nået en vis modenhed, er de i stand til selv at have klare forestillinger om disse ting. På det tidspunkt kan de – i overensstemmelse med svaret fra Styrelsen for Patientsikkerhed – afvise at blive omskåret, og det kan være strafbart for forældrene at tvinge dem. Men ved at omskære drengene mens de er for små til at give udtryk for en egen mening, blokeres denne mulighed på forhånd, og de får aldrig friheden til at træffe deres egen beslutning.

I den forstand er omskæring en måde, hvorpå spædbørn påtvinges et permanent religiøst mærke og dermed nægtes den religionsfrihed, som ellers er sikret dem gennem Grundlovens artikel 67 og 70¹³ og i Børnekonventionen, artikel 14.

Forældreansvar

Forældre, der vælger at få omskåret deres spædbørn, kan siges at handle overfor deres børn ud fra det forældede begreb om forældres "rettigheder" frem for på grundlag af Børnekonventionens begreb om forældres "ansvar" (Børnekonventionen, artikel 18, stk.1), der netop sætter barnets tarv i centrum snarere end forældrenes behov.

I den forstand udgør rituel omskæring af små drenge et *fait accompli*. Hvis blot operationen foretages før drengene er i stand til at give udtryk for deres egen holdning til religiøs identitet og omskæring, accepteres det, at forældrene får det gjort, men når drengene er nået til denne modenhed i deres udvikling, kan det være strafbart, hvis drengene har modet til at protestere.

Kvindelig kønslemlæstelse

Kvindelig kønslemlæstelse er strafbart ifølge Straffeloven, § 245a med § 7a. Loven straffer enhver procedure, der involverer ikke-terapeutisk fjernelse af dele af kvinders ydre kønsorganer (klitoridektomi, excision, infibulation), uanset om det sker med kvindens informerede samtykke eller ej.

Straffelovens generelle bestemmelse omfatter både forsøg på og medvirken i en strafbar handling, hvor selve udførelsen beskrives i den enkelte lovparagraf. Princippet om eksterritorialitet gør sig gældende (§ 7a), hvilket gør kvindelig kønslemlæstelse strafbar, selv hvis indgrebet foretages i udlandet.

Medvirken i kønslemlæstelse af en kvinde uanset dennes alder kan give op til seks års fængsel.

¹³ <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=45902>

Erklæringer fra sundhedsfaglige organisationer

Flere sundhedsfaglige organisationer har givet udtryk for deres holdning i løbet af den intense danske debat om dreng omskæring. De fleste har erklæret, at ikke-terapeutisk omskæring af mindreårige er uetisk, fordi børnene ikke er i stand til at afgive eget samtykke. Nogle har aktivt krævet en afskaffelse af ritualen og eventuelt en aldersgrænse, hvorimod andre generelt har fordømt praksisen og opfordret de udøvende til at ophøre med den.

Den følgende liste er dog ikke udtømmende.

Lægeforeningen

"Lægeforeningen mener, at omskæring af drenge uden medicinsk indikation er etisk uacceptabelt, hvis indgrebet foretages uden informeret samtykke fra den, som får foretaget indgrebet. Omskæring af drenge bør således ikke foretages, før drengen har opnået myndighed til selvstændigt at tilvælge indgrebet."

Lægeforeningen ser processen henimod elimineringen af omskæring som en gradvis proces i dialog med de involverede minoriteter, hvor det vigtigste hensyn er "børns helbred, herunder minimering af uautoriserede indgreb."¹⁴

Dansk Selskab for Almen Medicin

"Sundhedsstyrelsen har sendt 'Vejledning om omskæring af drenge' i høring'. DSAM's bestyrelse har drøftet høringsudkastet og er enige om, at der kun må udføres omskæring, når der foreligger medicinsk indikation. Hvis der udføres omskæring uden medicinsk indikation, er der tale om lemlæstelse."¹⁵

Jordemoderforeningen

"Jordemoderforeningens hovedbestyrelse mener, at drenge, helt ligestillet med piger, har ret til ikke at blive underlagt kirurgiske indgreb, som ikke er medicinsk begrundet – og vi finder, at denne rettighed skal betyde frihed for indgreb.

Vi er vidende om, at omskæring af drengebørn har kulturel betydning for flere befolkningsgrupper, og vi ønsker med vores udmelding udtrykkeligt ikke at signalere ligegyldighed over for denne betydning.

Vi respekterer menneskers ret til at vælge selv at leve efter religiøse forskrifter – men vi appellerer til alle forældre om at undlade at udøve en irreversibel påvirkning på deres drengebarn/børn."¹⁶

¹⁴

https://www.laeger.dk/sites/default/files/laegeforeningens_politik_vedroerende_omskaering_af_drengeboern_uden_medisk_indikation_dec_2016.pdf

¹⁵ <http://www.dsam.dk/?FLXA=NewsletterShow&newsletterId=64>

¹⁶ <http://www.jordemoderforeningen.dk/aktuelt/nyheder/nyhed/artikel/omskaering-af-drengeboern/#.VYLD7i60YBc.facebook>

Dansk Sygeplejeråd

"Omskæring af drenge uden medicinsk indikation er etisk uacceptabelt, når indgrebet foretages uden informeret samtykke fra den unge, og et sådan samtykke kan reelt først gives, når den unge er myndig."¹⁷

Dansk Kirurgisk Selskab

I forbindelse med høringen i 2014 af Sundhedsstyrelsens Vejledning om Omskæring af Drenge erklærede Dansk Kirurgisk Selskab følgende: "DKS er principielt modstander af kirurgiske indgreb på raske umyndige personer uden medicinsk indikation."¹⁸

Selskabet anbefaler, at ikke-medicinsk omskæring af mindreårige kun udføres af uddannede kirurger, så længe operationen er tilladt af myndighederne. Sundhedsstyrelsen fulgte ikke denne anbefaling, men tillader, at også lægens såkaldte "medhjælp" kan udføre indgrebet.

Fagligt Selskab for Sundhedsplejersker

"Fagligt Selskab for Sundhedsplejersker mener, at rituel omskæring (et indgreb uden medicinsk indikation), er ligestillet med et overgreb på barnet. Barnets oplevelse af at være et selvstændigt individ med retten til at bestemme over egen krop bliver negligeret af de nære voksne. Barnet oplever en unødvendig operation, som kan have sammenhæng med svære smerter. Indgrebet er irreversibelt og kan medføre problematikker af varig karakter."¹⁹

Foreningen af Danske Lægestuderende

"Ved rituel drengeomskæring fjernes sundt og funktionelt væv fra et umyndigt, raskt barn, og spørgsmålet om rituel drengeomskæring er derfor i sit udgangspunkt ikke et sundhedsspørgsmål. Spørgsmålet om, hvorvidt rituel drengeomskæring skal være lovligt eller ej, bliver i stedet et etisk spørgsmål og et spørgsmål om rettigheder. Derfor må læger og lægestuderende på lige fod med alle andre mennesker i samfundet tage stilling til, om det enkelte menneskes frihed til at være herre over egen krop skal vægtes højere end religiøse og kulturelle traditioner eller ej.

FADL mener, at det enkelte individ har ret til selv at tage beslutning om rituel omskæring, og at retten til en intakt krop bør være uafhængig af individets køn. Da piger allerede er sikret lovmæssig beskyttelse mod rituel omskæring i Danmark, bør drenge også sikres samme rettigheder."²⁰

Erklæringer fra Børnerettighedsorganisationer

En række danske og skandinaviske børnerettighedsorganisationer har udsendt erklæringer om ikke-terapeutisk omskæring af mindreårige. Generelt opfordrer organisationerne til, at proceduren afskaffes, og anbefaler indførelsen af en aldersgrænse svarende til myndighedsalderen.

Den følgende liste er ikke udtømmende.

¹⁷ <https://dsr.dk/politik-og-nyheder/nyhed/omskaeering-af-drenge-boer-kun-ske-efter-den-unge-er-myndig>

¹⁸ https://issuu.com/intactdenmark/docs/h_ringssvar

¹⁹ <http://sundhedsplejersken.nu.linux28.unoeuro-server.com/wp-content/uploads/2016/11/resolution-om-rituel-omskring-22-10-2014.pdf>

²⁰ <http://fadl.dk/nyheder/fadl-mener/#toggle-id-1>

Fællesudtalelse fra de Nordiske Børneombudsmænd og Pædiatriske Eksperter

Lad drenge selv bestemme, om de skal omskæres

Omskæring uden medicinsk indikation på et menneske, der ikke er i stand til at give sit samtykke, er en overtrædelse af grundlæggende medicinske og etiske principper, fordi indgrebet er irreversibelt, smertefuldt og kan medføre alvorlige komplikationer. Der er ingen sundhedsmæssige grunde til at omskære drenge i de nordiske lande. Forhold, som hos voksne mænd kan tale for omskæring, har ingen relevans for små børn i Norden. Drengene kan selv tage stilling til indgrebet, når de bliver i stand til at give deres samtykke.

Som børneombud og medicinske eksperter mener vi, at omskæring af drengebørn er i strid med FNs Børnekonventions Artikel 12 om børns ret til at sige deres mening i forhold, der vedrører dem og Artikel 24 stk. 3, som siger, at børn skal beskyttes mod traditionsbundne ritualer, som kan være skadelige for deres helbred.

FNs Menneskerettighedsråd har i 2013 opfordret alle lande til at afskaffe indgreb, som kompromitterer børns integritet og værdighed, og som er skadelige for piger og drenge helbred.

Vi ser det som grundlæggende, at forældrerettigheder i denne sammenhæng ikke sættes foran børns ret til kropslig integritet. Barnets bedste skal altid komme i første række, selv om det kan indskrænke voksnes ret til at udøve deres religiøse eller traditionsbundne ritualer.²¹

Børnerådet

Børnerådet har indleveret sin egen supplerende rapport til FNs Børnerettighedskomite men har tilladt Intact Denmark at citere et uddrag af det afsnit, der omhandler ikke-terapeutisk omskæring af mindreårige i nærværende rapport. Børnerådet skriver:

Grundlæggende er reglen den, ikke at foretage medicinsk unødvendige indgreb. Det er Børnerådets standpunkt, at medicinske indgreb, der ikke er nødvendige ud fra et helbredsmæssigt synspunkt, kun bør foretages efter udtrykkeligt, frit og informeret samtykke fra den person, indgrebet er tiltænkt.

Dette standpunkt bygger på princippet om retten til kropslig integritet og barnets ret til at blive hørt i alle sager, der påvirker barnet. Barnets ret til at blive hørt er relevant i forhold til alle sager, der vedrører barnet – medicinske eller andre.

Børnerådet er opmærksom på den ophedede debat om dette emne i offentligheden, blandt religiøse ledere og mellem sundhedsfaglige eksperter. Vi anerkender, at forældre har en høj grad af valgfrihed i opdragelsen af deres børn, og at Børnekonventionen anerkender religionsfriheden, herunder barnets religionsfrihed.

Ikke desto mindre mener Børnerådet, at barnets tarv bedst tilgodeses ved, at man sikrer sig barnets samtykke, før man foretager dette irreversible medicinske indgreb. Barnets tarv går forud for andre hensyn i denne sag, fordi indgrebet er irreversibelt og kan forårsage unødvendige komplikationer.

Børnerådet anbefaler, at det skal være et krav, at barnet giver sit eget samtykke, når det har opnået en sådan modenhed, at det forstår implikationerne af indgrebet.

²¹ Oslo, 30. september 2013. <http://barneombudet.no/wp-content/uploads/2013/09/Felles-uttalelse-fra-de-nordiske-barneombudene-og-barnemedisinske-eksperter-om-omskj%C3%A6ring-av-gutter.pdf>

Sex og Samfund

"Sex & Samfund mener, at rituel drengeomskæring bør sidestilles juridisk med rituel pigeomskæring, idet der i begge tilfælde er tale om fjernelse af vitalt væv fra raske børn. Desuden må det bemærkes, at der ved den hyppigt anvendte form for pigeomskæring (sunnaomskæring) fjernes mindre væv end ved en rituelt begrundet drengeomskæring, hvorfor den retslige forskelsbehandling synes tvivlsom."²²

Personlige vidnesbyrd

Ikke-terapeutisk omskæring af mindreårige uden samtykke påvirker ofrene såvel som deres familier og de fællesskaber, de er en del af.

Ifølge en nylig meningsmåling er 87 % af den danske befolkning modstandere af rituel omskæring. Begrundelserne varierer, men generelt kritiseres indgrebet med baggrund i børns umistelige ret til kropslig integritet, genital autonomi og religionsfrihed.

Vi har bedt forskellige personer stå frem med deres personlige vidnesbyrd, for at deres stemmer på den måde kan blive hørt af FNs Børnekomite og den internationale offentlighed.

Nogle har aldrig tidligere givet udtryk for deres holdning offentligt. Af sikkerhedshensyn er nogle af disse personer anonyme. Det er vores erfaring, at det kan være særlig svært og endda farligt for især muslimske kvinder at stå frem med deres modstand mod ikke-terapeutisk omskæring af mindreårige.

Andre har valgt at stå frem med deres fulde navn og billede på trods af, at de før har været truet og må bo på hemmelige adresser eller har været tvunget til at søge råd fra de relevante myndigheder med henblik på deres beskyttelse.

Nogle har oplevet indgrebet personligt og husker det som stærkt traumatisk, eller de har oplevet komplikationer af kortere, længere eller permanent varighed. Andre føler ingen negative konsekvenser af omskæringen, men er modstandere af indgrebet af etiske grunde.

Nogle er slægtninge til ofre af traumatiske indgreb, andre er vokset op i fællesskaber, hvor omskæring er almindeligt, men sætter spørgsmålstegn ved traditionen ud fra børns umistelige rettigheder.

En ting går igen: Respekten for børns umistelige rettigheder som individer.

²² <http://www.sexogsamfund.dk/sex-samfund/vores-arbejde/det-mener-vi/hoeringssvar/drengeomskæring.aspx>

Hussain Ali

Muslimsk baggrund
Studerende

(Hussain Ali ses her sammen med
Statsminister Lars Løkke Rasmussen)

“Det bør være ulovligt at omskære raske børn under atten år. Danmark er et sekulært samfund. Omskæring krænker den personlige religionsfrihed.

Jeg mener, det er i orden at opdrage børn og vejlede dem i en bestemt religion, men de skal selv have lov at vælge religionen. Man skal ikke tatovere et religiøst mærke på deres krop, og man skal heller ikke skære et religiøst mærke i deres krop med omskæring.

Jeg blev omskåret, fordi mine forældre er muslimer.

Hvis mine forældre ikke havde omskåret mig, havde jeg nok selv valgt at blive omskåret i dag. Men bare det, at jeg ikke fik valget selv i et af verdens mest demokratiske, rigeste og sekulære samfund, gør ondt.”

Anonym

Muslimsk baggrund
Studerende

Af sikkerhedsmæssige årsager er denne
aktivist anonym

“Jeg er en stolt muslimsk kvinde. Jeg bærer hijab. Min familie har aldrig tvunget islam ned over mig. De har aldrig tvunget mig til at gå med hijab.

Jeg valgte selv at være en troende kvinde. Jeg valgte selv at gå med hijab. Jeg har selv valgt at tage min religion med mig, så den er synlig. Hver dag. Overalt.

Det er min religionsfrihed.

Jeg vil aldrig tvinge min religion ned over mit barn. Jeg vil aldrig tvinge min kultur ned over mit barn. Jeg vil indføre dem i religionen stille og roligt.

Hvis min datter vælger at gå med hijab som voksen, støtter jeg hende. Jeg støtter hende også, hvis hun vælger at lade være. Det er jo hendes frie valg.

Hvis jeg en dag bliver velsignet med en søn, bliver han ikke omskåret uden hans eget samtykke. Jeg vil introducere ham til islam på samme måde, som jeg har introduceret min datter til min religion og kultur. Hvis han så selv vælger at blive muslim og vælger at blive omskåret som voksen, så støtter jeg ham.

Indtil da skal han beskyttes mod tvungen omskæring – kønslemlæstelse – både af mig og af samfundet. Vi skal have indført en 18-års aldersgrænse.”

Ercan Alici

Muslimsk baggrund
Socialpædagog

“Ikke-terapeutisk omskæring er i bund og grund uetisk. Barnets mening, stemme og rettigheder bliver ignoreret og amputeret både i overført betydning og rent fysisk.

Vi svigter børnene, hvis ikke vi får sat en stopper for ikke-terapeutisk omskæring af børn. Jeg selv blev svigtet.”

Jeremy Wilson

Kristen baggrund
Gymnasieelev
Tidligere bestyrelsesmedlem i Intact Denmark

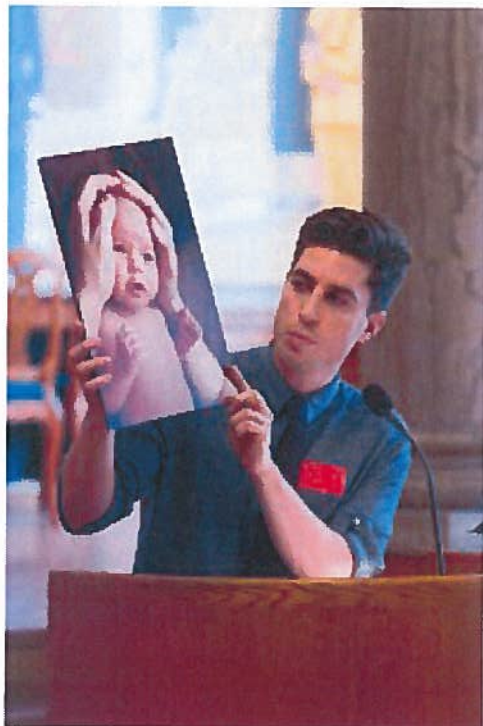
“Jeg blev født for tidligt, men da jeg var seks måneder gammel, fik mine forældre mig omskåret på et stort dansk hospital.

Omskæring er næsten universelt i min mors kultur. Hun er kristen og fra Ghana. Min far er dansk.

Han vidste ikke meget om omskæring, men tænkte, at det nok var uskadeligt, og gik med til det, fordi det betød noget for min mor.

Jeg tror ikke, nogen af dem tænkte meget på mine rettigheder. Ikke fordi de med vilje tilsidesatte børns rettigheder. De tænkte bare aldrig på, at de faktisk gjorde skade på min krop permanent.

Det har ikke været nemt at stå frem i medierne og give udtryk for, hvor meget jeg fortryder, at jeg blev omskåret, men jeg gør det for at støtte alle de andre ofre for kønslemlæstelse og for at beskytte andre børn fremover.”

Leo Milgrom

Jødisk baggrund
Lærer

“Ligesom et gammelt træ med dybe, vidt forgrenede rødder, stammer jødisk omskæring fra en tid, før vi har nogle minder om det. Ideen er essentielt destruktiv: Tag noget fra et barn, der ikke tilhører andre end barnet selv. Det er et kropsligt tyveri. Men der er mere i det: Omskæring er en blodrite, der er forbundet med børneofre som en uhyggelig historisk kendsgerning. Guderne forlanger det. En virkelig tragisk løgn.

Det efterlader en familie, hvor den naturlige kærlighedskontakt bogstavelig talt er skåret i stykker. At skære i et barns kønsorganer for forældrenes, rabbinerens, fællesskabets, lægens eller Guds skyld gør præcis det modsatte af at bringe familien tættere sammen: Barnet er skrækslagent, dets forståelse af kønslige, kropslige og psykologiske grænser bliver ødelagt.

Forældre, som nu mine egne, er måske ikke engang opmærksomme på, at religiøs omskæring svarer til at detonere en bombe midt i familien: Alle bliver skadet.”

Anonym

Muslimsk baggrund
Studerende

Af sikkerhedsmæssige årsager er denne aktivist anonym.

“Da min far kom til Danmark som flygtning, blev han klar over, at omskæring ikke er nødvendigt, men snarere er skadeligt.

Det var for sent at beskytte min storebror fra indgrebet, men min far talte med sin bror om det for at beskytte min fætter.

Desværre fik min bedstemor min fætter omskåret alligevel, mens min onkel hvilede sig. Både min onkel og min far var rasende.

I dag er jeg aktiv i politik og i arbejdet for genital autonomi for alle børn uanset deres køn.

Jeg ser på rituel omskæring som en form for social kontrol over barnet. En person, der ufrivilligt er blevet mærket rituelt på sin krop, kan aldrig være helt fri til at vælge sin egen vej.

Jeg er stolt over, at min far og min onkel prøvede at beskytte min bror og min fætter. Jeg vil beskytte mine fremtidige sønner personligt, og jeg vil også have, at de er beskyttet med lovgivning. Deres kroppe, deres valg.”

Halime Oguz

Muslimsk baggrund
Folketingskandidat
Cand.mag. i litteratur og mellemøststudier

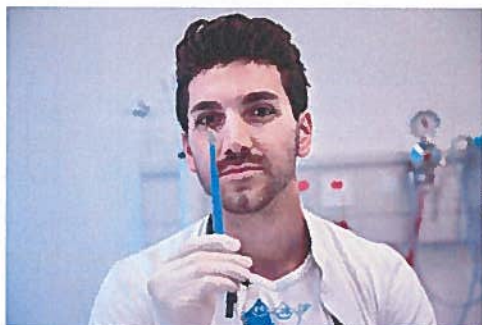
“Det som rører mig dybest følelsesmæssigt er den massive krænkelse, som barnet bliver udsat for ved omskæringen. Og det uanset om børnene er ældre drenge eller spædbørn. Deres skæbne afgøres på forhånd.

Jødiske drenge omskæres med en skarp genstand inden for de første otte dage af deres liv, mens muslimske drenge er ældre og kan forsøge at slippe væk. Det vil ikke lykkes dem. De bliver fanget og tvunget ned af de voksne – mange af dem – for at tvinge lemlæstelsen igennem. Der er ingen nåde, om de så skrider af smerte eller beder om barmhjertighed. Barmhjertighed fra hvem?

Forældrene, som barnet skulle føle sig allertryggest ved, er pludselig dets største trussel. Jeg har selv set det foregå. Så jeg ved det.

Når folk hævder, at ikke-terapeutisk omskæring er en rettighed – en del af religionsfriheden – tænker de ikke på barnets rettigheder. De tænker kun på forældrene.

Omskæring af en sund dreng er i bund og grund et fundamentalt angreb på et menneskes personlige integritet. Når vi beskæftiger os med ligestilling mellem kønnene, må vi være parat til at tildele drengen de samme rettigheder og den samme juridiske beskyttelse som piger.”

Ayhan Al Kole

Muslimsk baggrund
Læge
Bestyrelsesmedlem i Foreningen af Yngre
Læger
Folketingskandidat

“Jeg blev omskåret, da jeg var fire år gammel. Som et forsvarsløst dyr blev jeg holdt nede af min barnepige og hendes mor. Jeg blev bedøvet i skridtet, og 1-2-3, af med forhuden! Jeg kan huske det kolde stål mod min penis, som var det i går.

Mine forældre havde prøvet at forberede mig, så godt de kunne, men da manden med tasken kom – det var det, jeg kaldte lægen – løb jeg rundt om dagligstuen, skræmt som en kylling uden hoved.

På trods af min egen erfaring og min viden som læge, forsvarede jeg ikke-terapeutisk omskæring indtil for nyligt, da min holdning blev udfordret af en ven, som også har en muslimsk baggrund.

Det fik mig til at indse, at ikke-terapeutisk kønskirurgi på en person, der essentielt er ude af stand til at samtykke eller forsvare sig selv, er uetisk og uforsvarligt.

Jeg ved ikke, om jeg selv ville vælge at blive omskåret som voksen, men jeg ved, at mine rettigheder blev krænket, da det valg blev taget fra mig.

Jeg har dedikeret mig selv til beskyttelsen af børns ret til kropslig integritet, genital autonomi og religionsfrihed.”

Aida May Ceesay

Muslimsk baggrund
Studerende

“Jeg har gambiansk baggrund, men jeg er født og opvokset i Danmark.

Som kvinde i Vesten er mine rettigheder beskyttede. Det er ikke engang til diskussion. Det er derimod ufatteligt for mig, at drenges rettigheder stadig ikke er beskyttede, og at forældre kan vælge, om de vil have skåret en del af deres børns krop af eller ej. Jeg tror ikke forældre har ret til at vælge, hvilke kropsdele deres børn kommer til at beholde.

Jeg kan godt forstå, at forældre ikke gør dette for at skade deres børn, med det er ikke desto mindre det, der sker.”

Güray Baba

Muslimsk baggrund
BS i statskundskab
SoMe-redaktør, Intact Denmark

“Hver dag ser jeg på min krop og bliver mindet om min lemlæstelse. De, der skulle have beskyttet mig, lemlæstede mig.

Det er en dårlig undskyldning at kalde omskæring en kærlighedshandling. Omskæring bygger ikke på kærligheden til barnet, men på at ofre sig for fællesskabet.

Mit velbefindende som omskåret blev der ikke taget hensyn til, men mine forældre indså ikke konsekvenserne dengang.

Jeg føler afsky, når man siger, at børn bør omskæres, når de er spædbørn og under smertelindring. Et voldeligt indgreb er ikke OK, bare fordi offeret blev bedøvet og ikke var i stand til at huske det senere.

Omskæring kan ikke kaldes en legitim handling, bare fordi den er religiøs. Det er barnet, der er permanent skåret i – ikke de religiøse forældre. Kan det virkelig kaldes religionsfrihed at gennemtvinge en amputation på et uskyldigt barn, der ikke samtykkede?”

Mikael Aktor

Jødisk baggrund
Lektor i religionsstudier
Syddansk Universitet
Næstformand for Intact Denmark

“Jeg voksede op i 1950erne-60erne i en liberal, sekulær jødisk familie med progressive holdninger til børneopdragelse og børns ret til at danne deres egne meninger. Alligevel valgte mine forældre at få omskåret mig og min storebror i synagogen i København, måske mest for at undgå konflikter med den mere traditionelle del af familien. Da vi brødre senere stillede spørgsmål om meningen med omskæring, var svaret, som var helt normalt på det tidspunkt i jødiske familier, at forhuden bare er et stykke overflødig, rudimentær hud.

Som voksen forstod jeg gennem mine egne seksuelle erfaringer, at det for mange af os virkelig ikke forholder sig sådan. Faldet i sensitivitetsniveau, som er normalt med alderen, forøges ud over det almindelige. Som homoseksuel har jeg desuden haft lejlighed til at tale med både omskærede og intakte mænd om seksuel funktionalitet, og som deres partner har jeg fået min formodning bekræftet, om at der faktisk er forskel, når det gælder seksuel funktionalitet og følsomhed.

Da min søn blev født, var jeg aldrig i tvivl om, at han skulle forblive intakt, og da han på et tidspunkt selv spurgte mig om det, havde jeg absolut ingen problemer med at forklare ham, hvorfor hans penis så anderledes ud end min.

Efter nærmere at have undersøgt rituel omskæring i forhold til menneskerettighederne og dansk lovgivning er det blevet tydeligt for mig, at denne operation forbliver en problematisk anomali, som kun accepteres i kraft af udtalte undtagelser og tilsidesættelse af grundlæggende principper.”

Antisemitisme og fremmedgørelse af omskæringsminoriteter

Antisemitiske holdninger er tiltagende i de vesteuropæiske lande. I gennemsnit har 24 % af disse befolkninger antisemitiske holdninger ifølge et studie foretaget af Anti-Defamation League i 2014. Men opgørelsen fra 2015 viser, at i Danmark begrænser det sig til 8 %, hvilket er et af de laveste niveauer i Europa, skønt stadig alt for højt.

Ifølge dette studie, findes der antisemitiske holdninger blandt 69 % af den græske befolkning, 37 % af den franske og 27 % af den tyske befolkning.

En nylig Megafon-måling for TV2 og Politiken bekræfter, at situationen er anderledes i Danmark. Den danske befolkning i almindelighed er ikke antisemitisk indstillet.

Vi har ikke haft de nødvendige resurser til at finde tilsvarende undersøgelser om holdninger til muslimer og andre minoriteter i det danske samfund. Men ifølge Politiken, er uviljen mod muslimer mere udbredt i samfundet end antisemitismen.

Intact Denmark er aktiv modstander af racistiske og antisemitiske ytringer i omskæringsdebatten på de sociale medier og andre steder, og vi har afvist medlemskab til personer, der ikke ønskede eller ikke var i stand til at efterkomme organisationens antidiskriminationspolitik. Som størstedelen af den danske befolkning er Intact Denmark optaget af spørgsmålet om mandlig kønslemlæstelse ud fra et børnerettighedsperspektiv, ikke i opposition til børnenes forældre eller de minoriteter, de er født indenfor.

Megafonundersøgelsen når frem til, at 87 % af befolkningen støtter indførelsen af en attenårs aldersgrænse for ikke-terapeutisk omskæring. Dette er en logisk konsekvens af en høj standard for respekt for børns ret til beskyttelse imod skadelige praksisser så som fysisk afstraffelse osv. Befolkningen ræsonnerer med rette, at det er irrationelt at tillade at skære i børn, når det at slå børn anses for skadeligt og ulovligt.

Oplysningsstrategi

Intact Denmark er overbevist om, at forældre mangler viden om børns fundamentale rettigheder og om forhudens anatomi og fysiologi, når de vælger at lade deres børn gennemgå en ikke-terapeutisk omskæring.

Derudover er vi helt klar over, at lovgivning alene aldrig fungerer som effektiv forebyggende foranstaltning, så længe den ikke er forankret solidt i målrettet oplysning blandt de grupper, der vil være påvirkede af en sådan lovgivning.

Vi mener derfor, at en grundig oplysningsstrategi kombineret med lovgivning er nøglen til udryddelse af mandlig kønslemlæstelse for generationer fremover.

Vi opfordrer derfor den danske stat til:

- Yderligere at undersøge og analysere udbredelsen af ikke-terapeutisk omskæring af mindreårige;
- At igangsætte oplysningstiltag i de sammenhænge, hvor familier bedst bibringes en sådan information, f.eks. indenfor sundhedssektoren (hospitaller, speciallæger og praktiserende læger), skoler eller religiøse samfund;
- At igangsætte og styrke en bred, offentlig debat, der omfatter interkulturel og tværreligiøs dialog, med henblik på at nå til en konsensus om børns ret til beskyttelse mod krænkelse af deres kropslige integritet i overensstemmelse med menneskerettighederne;
- At garantere kropslig integritet, autonomi og selvbestemmelse for alle involverede personer og sørge for passende rådgivning og støtte til familier;
- At skabe opmærksomhed om behovet for at sikre børns inddragelse i beslutninger vedrørende deres kropslige integritet, hvor som helst det er relevant og muligt.

Lovgivningsstrategi

En attenårs aldersgrænse

Den nuværende myndighedsalder er atten år. Intact Denmark anbefaler, at den samme aldersgrænse indføres for ikke-terapeutisk omskæring.

Det vil kunne hævdes, at en lavere aldersgrænse ville være tilstrækkeligt. Vi mener dog, at de følgende betragtninger er afgørende:

- Atten år er aldersgrænsen for andre irreversible kropsændringer så som kosmetiske operationer, tatovering og sterilisation;
- De sociale kontrolmekanismer kan være stærke i forbindelse med omskæring. Det er nemmere for en myndig person (skønt ikke nødvendigvis nemt) at stå ved sin personlige beslutning, end det er for et yngre barn;
- Omskæring kan have vidtrækkende konsekvenser og indebærer en risiko for komplikationer. Evnen til at forstå kompleks medicinsk information såvel som de seksuelle konsekvenser af indgrebet er en nødvendig forudsætning i beslutningsprocessen;
- Gennemsnitsalderen for den seksuelle debut i Danmark er seksten år. For at kunne tage beslutningen om en irreversibel genital modifikation bør individet have haft tilstrækkelig tid til at udforske sit naturlige kønsorgan, alene og/eller med en partner.

Ikke-terapeutisk omskæring er legemsbeskadigelse

Der kan ikke være nogen tvivl om, at en irreversibel bortamputation af en rask, funktionel (ikke-rudimentær) del af mindreåriges kønsorganer udgør en legemlig "skade", som en sådan er omtalt i Børnekonventionen, artikel 19, om vold mod børn.

Da operationen involverer brugen af et instrument, der gennemskærer eller afklemmer barnets hud, udgør den også en form for "vold", uagtet forældrenes religiøse eller kulturelle motiver og bedste intentioner. I sin almene kommentar til denne artikel, skriver FN's Børnekomite: "Komiteen for Barnets Rettigheder har effektivt afvist alle forsøg på at nedtone eller undskylde handlinger af en voldelig karakter: Komiteen har konsistent fastholdt det standpunkt, at alle former for vold mod børn, uanset hvor let, er uacceptable. Formuleringen 'alle former for fysisk eller psykisk vold' efterlader ingen plads for nogen grad af legaliseret vold mod børn. Hyppighed, omfang og hensigt er ikke forudsætninger for definitionen af vold."²³

Kønsdiskrimination

Ifølge Børnekonventionen, artikel 24, stk. 3, skal deltagerstaterne "tage alle effektive og passende forholdsregler med henblik på afskaffelse af traditionsbundne ritualer, som er skadelige for børns sundhed." Denne formulering er blevet brugt som begrundelse for at forbyde kvindelig kønslemlæstelse, men ikke mandlig kønslemlæstelse, skønt formuleringen er (og nødvendigvis må være) kønsneutral. Denne neutralitet bliver også understreget i Børnekonventionens artikel 2, der fastslår, at alle bestemmelser i Konventionen gælder børn uanset køn m.v. (religion, nationalitet m.m.).

²³ "General Comment" 13 (2011), IV.A.1.

Det er blevet hævdet, at sundhedsrisikoen ved mandlig kønslemlæstelse er ubetydelig sammenlignet med kvindelige kønslemlæstelse. Dette er typisk for et syn på de to former for omskæring, der betragter dem ud fra uens kriterier, hvor kvindelig kønslemlæstelse forstås som WHO type 2 og 3 foretaget under usikre og uhygiejniske forhold, hvorimod dreng omskæring, som er mere indgribende end, men fysiologisk parallel til kvindelig kønslemlæstelse type 1A, forstås som udført af læger under sikre forhold.

Børns ret til at vokse op og udvikle deres fulde potentiale

Bortset fra den kendsgerning, at alle operationer indebærer risici, og at komplikationer efter mandlig kønslemlæstelse faktisk forekommer, er problemet med denne diskriminerende påstand dens snævre definition af "sundhed." Ifølge denne betragtning er det kun utilsigtede, post-operationelle komplikationer, der accepteres som "skadelige for børns sundhed", ikke den utilsigtede skade på penis, der påføres ved selve amputationen.

Denne snævre forståelse af sundhed er i modstrid med den meget mere holistiske definition, som FNs Børnekomite anvender. I dens almene kommentarer til artikel 24 gøres brug af den sundhedsopfattelse, der anbefales af WHO, nemlig af sundhed som "en tilstand af fuldstændigt fysisk, psykisk og socialt velbefindende og ikke udelukkende fravær af sygdom eller svagelighed." Børns ret til sundhed er derfor også "en ret til at vokse op og udvikle deres fulde potentiale."²⁴ Set i det lys kan amputationen af en rask del af kroppen aldrig være befordrende for barnets udvikling af dets fulde fysiske potentiale.

Godkendelse af religiøse ritualer

I Danmark har religiøse organisationer uden for Folkekirken kunnet ansøge kirkeministeriet om bemyndigelse til at forestå lovligt bindende vielser af trossamfundets medlemmer. Ansøgninger er blevet vurderet af Det Rådgivende Udvalg vedrørende Trossamfund, der indstiller til Kirkeministeren.

Udvalgets formand, professor Armin W. Geertz, er tidligere refereret for det synspunkt, at hvis jøder eller muslimer først i dag ansøgte om at blive godkendt som trossamfund, ville denne godkendelse ikke blive givet. Udvalget har tidligere afvist en ansøgning fra et trossamfund med den begrundelse, at det ønskede at praktisere pigeomskæring. Det samme ville gøre sig gældende i dag, hvis et trossamfund bad om tilladelse til at omskære drenge. Men fordi jødiske og muslimske trossamfund har været anerkendt før oprettelsen af Det Rådgivende Udvalg i 1998, bliver denne praksis stadig accepteret.²⁵

Lovgivningstiltag

Konsekvensen af, at ikke-terapeutisk omskæring må anses for at være skadelig for børns sundhed og en form for vold i Børnekonventionens forstand, må være, at staten må tage alle effektive og passende forholdsregler med henblik på afskaffelsen af dette traditionsbundne ritual, sådan som Børnekonventionens artikel 24 stk. 3 foreskriver det.

²⁴ "General Comment" 15 (2013), I.4.

²⁵ "Omskæringer kan ikke godkendes som religiøse", Berlingske Tidende, 20. juni 2012.
<http://www.b.dk/nationalt/omskæringer-kan-ikke-godkendes-som-religioese>

Konklusioner

Ikke-terapeutisk omskæring af mindreårige krænker børns grundlæggende og umistelige rettigheder som fastsat i FNs Konvention om Barnets Rettigheder.

For at sikre retten til kropslig integritet, genital autonomi og religionsfrihed for barnet såvel som for den unge og voksne, det bliver, må der introduceres en aldersgrænse for ikke-terapeutisk omskæring svarende til myndighedsalderen i kombination med omfattende informationstiltag.

Forbehold

Nærværende supplerende rapport om mandlig kønslemlæstelse af mindreårige i Danmark repræsenterer en bestræbelse på at introducere de centrale aspekter af debatten med udgangspunkt i offeret for praksissen, der ikke er i stand til at give eget informeret samtykke.

Vi præsenterer ikke en udtømmende redegørelse for situationen, dels fordi den er kompleks med mange involverede parter, og dels fordi situationen udvikler sig konstant.

Vores intention har været at udvikle rapporten som et aktivt redskab, der kan introducere lovgivere og andre interesserede parter til emnet, og som de forhåbentlig vil benytte i deres bestræbelse på at opnå en mere omfattende forståelse af sagen med fokus på hvad, der tjener barnet bedst.

Enhver udeladelse eller misrepræsentation, der måtte være i rapporten, er utilsigtet og vil blive rettet, hvis vi gøres opmærksom på den, i det omfang det er muligt med organisationens begrænsede resurser.

København d. 29. januar 2018

Til Kirkeudvalget, Kirkeministeriet og Justitsministeriet

Vi tillader os hermed at rette henvendelse i forbindelse med kirkeministerens svar på forespørgsel fra Kirkeudvalget med ordlyden: "Kan ministeren redegøre for, om rituel omskæring af umyndige drengebørn falder ind under grundlovens bestemmelser om religionsfrihed?"

Af Kirkeministeriets svar fremgår, at der er indhentet svarbidrag fra Justitsministeriet. Justitsministeriet oplyser, at Grundlovens §67 antages at omfatte individuel adgang til gudsdyrkelse, samt at "gudsdyrkelsen" først og fremmest omfatter "de egentlige rituelle kultiske handlinger, såsom forkyndelse, bøn, gudstjeneste, dåb m.v."

Vi vil i denne forbindelse gerne anerkende, at kirkeministeriet via justitsministeriet ikke afviser, at jødisk drengeomskæring, som i betydning er direkte sammenlignelig med dåben, er omfattet af religionsfriheden og af Grundlovens §67.

Jødisk drengeomskæring er en fuldstændig central og essentiel del af den jødiske gudsdyrkelse. Den jødiske betegnelse for omskæring er *Brit Milah*, der er hebraisk og betyder omskæringspagten – betegnelsen forklarer bedre end noget andet den pagt, som Gud indgår med Abraham beskrevet i 1. Mosebog, kapitel 17. Omskæringsritualet er selve fundamentet for Abrahams pagt med Gud, og dermed for livet som jøde. Omskæringsritualets væsentlighed har således ligget fast siden jødedommens oprindelse, og drengeomskæring praktiseres også i dag af langt hovedparten af jøder verden over, også sekulære jøder, som identitetsbærende pagttegn.

Brit Milah kan i vigtighed sammenlignes med det kristne dåbsritual og har afgørende identitetsbetydning for en jødisk selvforståelse. Brit Milah er en af de 613 forskrifter, der findes i De 5 Mosebøger, og som jøder er forpligtet af.

Jødedommen har bundet sig til guddommelige love og forskrifter. Fortolkninger af disse love og forskrifter har altid fundet sted, men jøder har holdt og holder fortsat fast i omskæringstraditionen, som har været gennemgående og forankret i jødedommen i mere end 3000 år.

Det Jødiske Samfund vil gerne understrege, at man anser retten til at udføre Brith Milah for beskyttet af religionsfriheden efter grundlovens § 67 og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) artikel 9, og et indgreb vil være både ubegrundet og et alvorligt indgreb i vores frihed til at leve som danske borgere med en anden tro end flertallet. I den forbindelse henvises der til Juristen nr. 5 2017 Side 156ff., hvor prof. dr. jur. emeritus og tidligere ombudsmand, Hans Gammeltoft Hansen konkluderer, at "[M]edmindre der fremkommer en medicinsk-faglig konsensus om at omskæring har negative sundhedsmæssige konsekvenser, vil (eller bør) en sag for EMD efter min opfattelse falde ud til, at et totalforbud mod mandlig omskæring ikke er foreneligt med EMRK art. 9". Det Jødiske Samfund deler denne konklusion.

Vi er helt opmærksom på, at spørgsmålet om drengeomskæring er ganske kontroversielt i samfund, hvor denne tradition ikke er udbredt. Men det overses ofte, at sagen i sin kerne vedrører forældres ret til at

videregive deres tro og livsanskuelse til deres børn samt børns ret til at vokse op inden for rammerne af deres forældres og families religion og kultur. I fraværet af nævneværdige sundhedsrisici adskiller jødisk drengeskæring sig ikke fra andre valg, forældre træffer for deres børn. Samfundet accepterer, at forældre træffer en lang række direkte og indirekte beslutninger på deres barns vegne, som utvivlsomt vil få livsvarige og irreversible konsekvenser for barnet. Selv beslutninger, der bevisligt er til direkte skade for barnet – en kategori, som jødisk drengeskæring ikke hører ind under – overlades til forældrenes frie og personlige valg.

På det sundhedsmæssige område præges debatten om drengeskæring desværre af myter og direkte usandheder. Faktum er, at risiciene i forbindelse med jødisk drengeskæring er minimale. Her bør man holde sig for øje, at

- ingen seriøse videnskabelige studier viser, at jødisk drengeskæring af raske drenge under ordnede og hygiejniske forhold i spædbarnsalderen har negative konsekvenser for drengens helbred, hverken på kort eller lang sigt.
- jødisk drengeskæring i Danmark foregår altid i fuld overensstemmelse med Sundhedsmyndighedernes retningslinjer.
- tre studier fra de seneste år, hvoraf det ene er publiceret i Danish Medical Journal i 2016, viser entydigt, at drengeskæring ikke påvirker mænds oplevelse af sex senere i livet.
- intet land i verden har et forbud mod drengeskæring. 1/3 af jordens mandlige befolkning er omskårede. I flere lande er drengeskæring meget udbredt på grund af de sundhedsmæssige fordele.

Med venlig hilsen

Dan Rosenberg Asmussen
Formand

Fra: Jonas Karpantschof <JK@mosaiske.dk>

Dato: 5. april 2018 kl. 12.48.20 CEST

Til: "karen.klint@ft.dk" <karen.klint@ft.dk>

Emne: VS: Henvendelse fra Det Jødiske Samfund om borgerforslag om forbud mod omskæring

Den 1. februar i år blev der indsendt et borgerforslag, der som konsekvens indebærer et forbud mod et af jødedommens mest grundlæggende religiøse ritualer, Brit Milah, også kendt som rituel omskæring af drenge på ottendedagen. Borgerforslaget har i skrivende stund ikke opnået 50.000 underskrifter, og er forsynet med en anmærkning, som bruges, når der er usikkerhed om grundlovskomplians. Alligevel ser det Jødiske Samfund i Danmark med stor bekymring på forslaget - Et forbud mod Brit Milah vil nemlig være af fundamental betydning for jødisk religionsudøvelse, og hermed på religionsfriheden, i Danmark.

Vi er helt opmærksomme på, at Brit Milah kan virke fremmedartet i en dansk kontekst, da det ikke er en del af flertallets traditioner. Dette er måske også årsagen til, at debatten om drenges omskæring er præget af mange myter og udokumenterede påstande. Men drenges omskæring er hverken usædvanligt i andre vestlige lande, som vi i Danmark identificerer os med, eller farligt for sundheden eller seksualfunktionen.

Den aktuelle debat om drenges omskæring bæres oppe af en generel konflikt mellem det religiøse og det sekulære. Det er vores oplevelse, at den skepsis mod religion, der er blevet normal i majoritetens Danmark, nu truer religiøse minoriteters grundlovssikrede ret til at eksistere på lige fod med deres sekulære medborgere.

Vi har vedhæftet et kort notat – og yderligere information kan findes [på dette link](#), dog en kort opsummering:

- Drenges omskæring er tilladt i alle lande i verden.
- Drenges omskæring er en fremmed skik i Danmark, men almindeligt mange steder i verden. Hele 58% af alle amerikanske mænd og 30% af alle canadiske mænd er omskåret.
- Den danske Sundhedsstyrelse konkluderer således i deres notat om drenges omskæring (2013), " [...] at der ikke er sådanne risici ved indgrebet, når det foretages korrekt og af kompetente læger, at styrelsen finder anledning til at anbefale et forbud af rituel omskæring af drengebørn." De danske sundhedsmyndigheder er hermed på linje med samtlige verdens nationale sundhedsvæsen og internationale sundhedsorganisationer.
- I Danmarks nabolande er retten til drenges omskæring stadfæstet som en del af religionsfrihedsretten. Samtidig anvises, hvordan indgrebet udføres for at sikre optimale sundhedsmæssige forhold.

Et forbud mod drenges omskæring vil ikke kun være ubegrundet, men også et alvorligt indgreb overfor muligheden for at leve som dansk borger med en anden tro end flertallets. I de næsten 400 år, der har været jøder i Danmark, har samfundet haft tillid til, at jødiske forældre forvalter ansvaret for deres børn på en omsorgsfuld og kærlig måde. Borgerforslaget indebærer, at det skal straffes med op til seks års fængsel, hvis man forsøger at opdrage sit drengebarn i den jødiske tro.

I debatten bliver det ofte fremhævet, at barnets frie valg ikke bliver respekteret. Men der er tale om et valg, der i fravær af sundhedsmæssige risici, svarer til mange af de beslutninger, som forældre kan og fortsat bør kunne træffe på vegne af barnet.

Set i en perspektiverende sammenhæng er det vigtigt at gøre opmærksom på, at samfundet i dag end ikke blander sig i valg truffet indenfor familien, der har en dokumenterbar negativ og irreversibel konsekvens for barnet. Samfundet blander sig ikke via lovgivningen i, at forældre påfører deres børn sundhedsskadelig risiko ved passiv rygning, dårlig kost, manglende motion, alkohol under graviditet, undladelse af vaccination etc. Drengeskæring har ingen af disse negative konsekvenser.

Danske jøder har i 400 år været en del af det danske samfund. I de seneste godt 200 år har vi nydt godt af den danske demokratiske tradition for religionsfrihed, pluralisme og tillid. Med et forbud mod Brit Milah vil Danmark – muligvis som det første land i verden - kriminalisere et af de essentielle ritualer i den jødiske religionsudøvelse.

De danske jøders vellykkede integrationshistorie hænger snævert sammen med, at man altid har villet det danske samfund, og at samfundet har vist sig tolerant overfor de religiøse traditioner. Et brud med denne lange danske demokratiske tradition vil derfor have store konsekvenser for danske jøders mulighed for at udøve deres religion. Ligesom det vil have stor psykologisk betydning for ikke religiøse kultur-jøder.

Hvis man forbyder Brit Milah, lægger man kimen til et samfund, hvor man straffer en adfærd, som virker fremmed i forhold til majoritetens livsførelse, uanset at relevante myndigheder ikke finder adfærden problematisk.

Jeg står naturligvis til rådighed for uddybning af disse synspunkter. Vedhæftet findes en skriftlig uddybning af ovenstående.

Den mail er sendt til samtlige medlemmer af Sundheds- og Ældreudvalget, Kirkeudvalget, Retsudvalget samt Social-, Indenrigs- og Børneudvalget.

Med venlig hilsen
Dan Rosenberg Asmussen
FORMAND
DET JØDISKE SAMFUND

KRYSTALGADE 12
DK-1172 KØBENHAVN K
T: +45 4015 8540
www.mosaiske.dk

Fakta og myter om Brit Milah

- jødisk drenges omskæring

Kontekst

Den aktuelle debat om drenges omskæring bæres oppe af en generel konflikt mellem det religiøse og det sekulære. Den skepsis mod religion, der er blevet normal i majoritetens Danmark, truer nu religiøse minoriteters grundlovssikrede ret til at eksistere på lige fod med deres sekulære medborgere.

Fakta

- Drenges omskæring er tilladt i alle lande i verden.
- Drenges omskæring er en fremmed skik i Danmark, men almindeligt mange steder i verden. Hele 58% af alle amerikanske mænd og 30% af alle canadiske mænd er omskåret.
- Den danske Sundhedsstyrelse konkluderer således i deres notat om drenges omskæring (2013), "[...] at der ikke er sådanne risici ved indgrebet, når det foretages korrekt og af kompetente læger, at styrelsen finder anledning til at anbefale et forbud af rituel omskæring af drengebørn." De danske sundhedsmyndigheder er hermed på linje med samtlige verdens nationale sundhedsvæsen og internationale sundhedsorganisationer.
- I Danmarks nabolande er retten til drenges omskæring stadfæstet som en del af religionsfrihedsretten. Samtidig anvises, hvordan indgrebet udføres for at sikre optimale sundhedsmæssige forhold.
- En række videnskabelige studier fra de seneste år viser entydigt, at der ikke er forskel på omskårne og uomskårne mænds oplevelse af sex.

Baggrund

- Brith Milah har været praktiseret problemfrit i Danmark i 400 år.
- Omskæringsceremonien er en glædelig begivenhed i familien, og jødisk drenges omskæring er en positiv og essentiel identitetsmarkør, som langt størstedelen af jøder verden over er omfattet af.
- Næsten alle jødiske mænd er glade for at være omskåret, og de fleste giver med glæde og stolthed dette videre til deres sønner. Nogle forældre, for eksempel i ægteskaber mellem jøder og ikke-jøder, vælger ikke at videreføre traditionen. Valget svarer til en lang række andre valg, som familier træffer på deres børns vegne.
- Brit Milah er en helt central del af jødedommen. Fortolkningen af jødiske love og forskrifter har altid fundet sted, men denne tradition har været forankret i jødedommen i mere end 3000 år. Alle jødiske menigheder i Danmark anser Brit Milah for at være fuldstændig essentiel. Der findes ikke blandt nogen af menighederne, hverken i Danmark eller internationalt, et ritual, der kan erstatte Brit Milah.

Lovgivning

- Retten til at udføre Brit Milah er beskyttet af religionsfriheden efter grundlovens § 67 og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 9.
- Intet land i verden har et forbud mod drenges omskæring.
- Intet lands sundhedsmyndigheder anbefaler et forbud mod drenges omskæring
- Jødisk drenges omskæring i Danmark foregår altid efter sundhedsmyndighedernes retningslinjer.

Konsekvenser af et forbud

- Fra andre sundhedsområder ved man, at et forbud, hvorved læger forbydes at medvirke, ofte ikke fører til ophør, men derimod til usikre forhold og større sygdomsrisiko.
- Med forbud følger kriminalisering af helt almindelige dansk-jødiske forældre. I det aktuelle borgerforslag foreslås således en straf på op til seks års fængsel for at opdrage sit barn i den jødiske tro.
- Forbud og kriminalisering af danske jøder vil på længere sigt gøre det umuligt at opretholde et organiseret jødisk liv i Danmark.

Usandheder om drengeomskæring

Der florerer mange usandheder om jødisk drengeomskæring i debatten. Her skal blot nævnes et lille udpluk.

- Fortalere for et forbud mod drengeomskæring sammenligner ofte drengeomskæring og FGM (female genital mutilation). Dette er dybt useriøst. FGM er livsfarligt og giver kvinderne livsvarige, invaliderende mén, hvorimod drengeomskæring, hvis udført på den rigtige måde og i henhold til myndighedernes retningslinier er ufarligt. FGM bekæmpes de steder, hvor det forekommer. Drengeomskæring benyttes derimod ved behandling af specifikke sygdomme og som del af HIV-forebyggelse i højrisikoområder.
- Forbuds fortalere påstår, at der findes ritualer, som kan erstatte jødisk drengeomskæring. Det passer ikke. Der findes intet alternativt tegn. Hvis jødisk drengeomskæring forbydes, vil yngre danske jøder, der ønsker at leve med en stærk jødisk identitet, ikke kunne udleve dette i Danmark, når de stifter familie.